

T.C
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**EŞCİNSEL YÖNELİMDE DEPRESYON VE
BAĞLANMA İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Çağla GÜL

İstanbul, 2016

T.C
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**EŞCİNSEL YÖNELİMDE DEPRESYON VE
BAĞLANMA İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:
Çağla GÜL

Öğrenci No:
130790138

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Neslim GÜVENDEĞER DOKSAT

İstanbul, 2016

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Eşcinsel Yönelimde Depresyon ve Bağlanma İlişkisinin İncelenmesi** ” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.12.04.2016

Çağla GÜL

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

26.04.2016

Enstitümüz *Psikoloji* Anabilim dalı *Klinik Psikoloji* Programı yüksek lisans öğrencilerinden **130790138** numaralı **Çağla GÜL'ün** "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Eşcinsel Yönelimde Depresyon Düzeyi Ve Bağlanma İlişkisinin İncelenmesi*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 19.04.2016 tarih ve 2016/16 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (60) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *oyçokluğu oybirliği* ile *Kabul/Red veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Neslim Güvendeğer DOKSAT
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin EBADİ
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Ezgi Özeke KOCABAŞ
(Mimar Sinan Üniversitesi)

TEŐEKKÖR

Bu çalışmanın yÖrÖtÖlmesi sırasında desteğini ve ilgisini esirgemeyen danıőmanım Yrd. Doç. Dr. Neslim GÖvendeğer Doksat'a usanmadan dinleyen ve kaygı kontrolÖmÖ sağlamamda yardımcı olan arkadaşım Kahraman GÖler'e, sabırla bana yardım eden aileme, veri toplamamda duyarlılıkla yardımcı olan Lambda İstanbul Dayanışma Derneği gönÖllÖlerine, LGBTİ Dayanışma Derneği gönÖllÖlerine, Üveys Meraler, Hakan GÖl ve Aykut GÖl'e, eviri ve yazım kurallarında yardımcı olan iş arkadaşım GÖkçe Ertan'a, yorumlamamda ve yÖn belirlememde yardımcı olan İsmail BabÖr, Benan BabÖr'e ve çalıőmayı yÖrÖtÖp, sonlandırmamda kÖÖk veya bÖyÖk yardımını esirgemeyen herkese teşekkür ederim.

ÇAğLA GÖL

İstanbul, 2016

Adı ve Soyadı : ÇAĞLA GÜL
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. NESLİM GÜVENDEĞER DOKSAT
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2016
Alanı : Klinik Psikoloji
Anahtar Kelimeler : Eşcinsellik, Bağlanma, Depresyon.

ÖZ

EŞCİNSEL YÖNELİMDE DEPRESYON VE BAĞLANMA İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırmanın temel amacı eşcinsel bireylerin ebeveynleri ya da bakım verenleriyle erken dönem çocukluk ilişkilerinde oluşturduğu bağlanma ilişkilerinin ve depresyon düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının araştırılmasıdır.

Bu araştırmanın evrenini İstanbul LGBT Dayanışma Derneği üyelerinden oluşmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini ise İstanbul LGBT Dayanışma Derneği üyesi 200 bireyden oluşmaktadır. Verilerin toplanması için araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyodemografik Bilgi Formu, İlişki Ölçekleri Anketi, Beck Depresyon Ölçeği katılımcılara uygulanmıştır.

Bireylerin depresyon ölçeğinden aldıkları puanlar ile güvenli bağlanma ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı ilişkili olduğu görülmektedir. Depresyon düzeyleri arttıkça; güvenli bağlanma düzeylerinin de düşme olduğu saptandı. Bireylerin doğum sıraları arasında, bireylerin babalarının eğitim düzeyleri arasında güvenli bağlanma ölçeği puanı açısından anlamlı fark bulunmaktadır. Bireylerin annelerinden algıladığı tutumlar arasında saplantılı bağlanma arasında ilişkinin varlığı saptandı.

Çalışmamızda katılımcılardan toplanan verilerden elde edilen bulguları literatür ışığında yorumlamış ve gerekli öneriler yapılmıştır.

Name and Surname : ÇAĞLA GÜL
Supervisor : Assist of Prof. NESLİM GÜVENDEĞER DOKSAT
Degree and Date : Master, 2016
Major : Clinical Psychology
Key Words : Homosexuality, Attachment, Depression.

ABSTRACT

EVALUATING ATTACHMENT STYLES AND DEPRESSION LEVELS IN HOMOSEXUAL ORIENTATION

The main purpose of this research is to find out whether there is a significant relationship between the attachment relationships which has been formed during the early childhood of a homosexual adult and the levels of depression.

This study's context is formed with the members of the İstanbul LGBT solidarity Association. This study's sample consisted of 200 individuals who are members of the İstanbul LGBT solidarity Association. Sociodemographic Verse Form, Relationship Scales Questionnaire, Beck Depression Inventory that were prepared by the researchers in order to gather data were applied to the participants.

It can be seen that the depression scale scores and secure attachment scale have a significant relationship. It is detected that when the depression levels were high, secure attachment levels decreased. There was a significant difference in terms of secure attachment scales between the birth order and educational levels of fathers. It was also detected that there was a relationship between the attitudes which people perceived and learned from their mothers and the obsessive attachment styles.

In our study, the data which were gathered from the participants were discussed in the light of literature and necessary suggestions had been made.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	i
ABSTRACT	ii
TABLolar LİSTESİ	v
GİRİŞ	1
1.1.ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	2

BÖLÜM I EŞCİNSELLİĞİN TANIMI

BÖLÜM II KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. BAĞLANMA	7
2.1.1. Dörtlü Bağlanma Modeli.....	13
2.1.2. İçsel Çalışan Modeller.....	14
2.2. DEPRESYON	15

BÖLÜM III YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	22
3.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ.....	22
3.3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	22
3.4. HİPOTEZLER.....	22
3.5. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	23
3.5.1. Alt Problemler	23
3.6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	23
3.6.1. Kişisel Bilgi Formu	23
3.6.2. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)	23
3.6.2. Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ)	24
3.7. SAYILTILAR	25
3.8. SINIRLILIKLAR	25
3.9.VERİLERİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ	25

BÖLÜM IV

BULGULAR

ARAŞTIRMANIN SONUÇLARI	50
TARTIŞMA VE YORUM	51
ÖNERİLER	55
KAYNAKÇA	57
EKLER	65
Ek-1:Kişisel Bilgi Formu	65
Ek-2:İlişki Ölçekleri Anketi	67
Ek-3: Beck Depresyon Ölçeği (Bdö)	70

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Çeşitli Değişkenlere İlişkin Dağılımı (n=200)	27
Tablo 4.2: Bireylerin Bağlanma Envanterinin Alt Ölçeklerinden ve Beck Depresyon Ölçeğinden Aldıkları Puan Ortalamalarının Gruba Göre Dağılımı	28
Tablo 4.3: Bireylerin Yaşları İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	29
Tablo 4.4: Bireylerin Doğum Sırası İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşı	30
Tablo 4.5: Bireylerin Kaç Kardeş Oldukları İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşı	32
Tablo 4.6: Bireylerin Eğitim Düzeyleri İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşı	33
Tablo 4.7. Bireylerin Annelerinin Eğitim Düzeyleri İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	34
Tablo 4.8. Bireylerin Babalarının Eğitim Düzeyleri İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	36
Tablo 4.9. Bireylerin Ailelerinin Gelir Düzeyleri İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	40
Tablo 4.10. Bireylerin Annelerinden Algıladığı Tutum İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	42
Tablo 4.11. Bireylerin Babalarından Algıladığı Tutum İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	44

Tablo 4.12. Bireylerin Karakter Yapıları İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması	47
Tablo 4.13. Bireylerin Beck Depresyon Ölçeğinden Aldıkları Puanlar ile Bağlanma Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	48

GİRİŞ

LGB&T kadın ve erkek bireyler hem heteroseksüel hem de lezbiyen, gey ve biseksüel topluluklarda ve bu kültürler kapsamında bulunsalar da tüm cinsel azınlıkları bir arada tutan görünmez bir bağ olan lezbiyen, gey ve biseksüellerin dünya genelindeki toplumlar içerisinde, farklı cinsiyetlerin birbirleriyle etkileşimlerinde geçişler oluşturma yönündeki duruşları ve çabalarıdır. Bir lezbiyen saçlarını kısa kestirerek “erkek” gibi giyindiğinde erkek gibi olmaya çaba harcamasından ziyade erkeklerin kendisi için tasarlanmış kalıp görüntü tarzından öte kendi giyim tarzını kendisini yansıtarak kadın olmanın başka bir varoluş noktasını sergilemektedir. Eşcinsel bir erkek eşcinsel giyim tarzını benimsemekten öte sebeplerle yani kadın gibi görünmeye çalışmaktan öte erkek olmanın başka bir varoluş noktasını sergilemektedir. Yani bu bireylerde kendini yeniden keşfedebilmek, kim ve ne olduğunun farklı biçimlerini meydana vuran bir enerji mevcuttur. Sosyolojik olarak eşcinselliğe yönelik iki farklı görüş bulunmaktadır. Cinsel kimliği mekana ve zamana özgün sosyal, kültürel bir yapı kapsamında değerlendiren bir perspektif vardır. Diğer görüş göre ise, tüm kültürlerde ve bütün zamanlarda eşcinsellerin var olduğuna yönelik anıtlar olduğundan, eşcinsel kimliğin temel ve doğal bir tabiatının olduğunu iddia eder. Ancak bu iki görüşü de destekleyen kanıtlar olsa da bu konudaki tartışmalar halen devam etmekte ve cinsellik doğa tarafından mı (esansiyelizm) yoksa sonradan edinilerek (sosyal yapısalcılık) mi belirlenir gibi sorulara cevap aramaktadır (Duyan ve Gelbal, 2013; Babacan, 2003).

Toplumsal yaşamda sürekli olarak dışlanmaya maruz kalan ötekileştirilen bu bireyler sosyal hayatlarında birçok sorunla karşılaşmaktadırlar. Halen birçok ülkede dışlanan ve yaşam hakları ihlal edilen bu bireyler cinsel eğilimlerinden dolayı hasta görülmüş ya da başka şekillerde tasvir edilmeye çalışılmıştır. Bizde bu çalışmamızda bu bireylerin erken dönem bakım vereni ile ilişkisine bakmaya ve yaşamlarında karşılaştıkları tüm engellemelere ve zorluklara rağmen duygu durumlarının nasıl olduğunu saptamaya çalıştık. Bu bağlamda bağlanma faktörünün ne olduğu depresyon ile ilişkisinin niteliğini ortaya koymaya çalıştık.

İnsanın harekete geçmesini erteleten ve bu kişinin morali düşüre psikolojik bir rahatsızlık olan depresyon Türkçe'ye çöküntü, çökkünlük olarak çevrilmiştir. Depresyon, Düşünce, konuşma ve hareketlerde yavaşlama, durgunluk, değersizlik, küçüklük, güçsüzlük, isteksizlik, karamsarlık duygu ve düşünceleri ile fizyolojik işlevlerde yavaşlama gibi belirtileri derin üzüntülü bir duygu durumunun içinde bulunduran sendrom, depresyondur (Korkmaz, 2006).

Bowlby, depresyona yatkınlık gösteren bireylerin negatif bilişsel şemaları ile ilgili olarak Beck'ten farklı olarak bu şemalar birincil bakıcı ile karşılıklı etkileşim ve iletişimde çocuğun deneyimlerinin anlaşılan bir sonucu olarak gelişim gösterdiğini ve güvensiz bağlanma ve özgüvenin azalmasına sebep olan ve depresif belirtileri çoğaltan işlevsel olmayan davranışlar arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı saptanmış ev depresif olan aileler daha fazla güvensiz bağlanma stili geliştiğini belirtmişler. Bowlby (1979) bağlanmayı; depresyona kişilerarası bir eğilim olarak bakmış ve çocukla bakım vereni arasındaki erken dönem bağlanma ilişkilerinin her türlü gelişimde çok önemli bir etkiye denk geldiğini söylemiştir (Şireli, 2012).

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu araştırmanın temel amacı eşcinsel bireylerin ebeveynleri ya da bakım verenleriyle erken dönem çocukluk ilişkilerinde oluşturduğu bağlanma ilişkilerinin ve depresyon düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının araştırılmasıdır.

Erken dönem gelişim sürecinde oluşan bağlanma stilleri bireylerin daha sonraki dönemlerde yaşamsal ilişkilerinde son derece kritik etkilere sahip olan bir faktördür. Bağlanma, bireylerin kurdukları arkadaşlık ilişkilerini, aile ilişkileri, duygusal ilişkiler ve kişilerin ruhsal sağlığını etkileyen bir psikolojik faktör olduğundan bu araştırma bağlanma stillerinin çevreyle olan ilişkilerde ve bireylerin yaşamlarını ciddi düzeyde olumsuz etkileyebilen depresyon belirtilerini arttırıp arttırmadığını araştırması açısından önemlidir.

BÖLÜM I

EŞCİNSELLİĞİN TANIMI

Eşcinsellik de çağlar boyunca çok değişik bakış açılarından açıklanmaya çalışılan, kimi yer ve zamanlarda günah, ayıp ve suç kabul edilirken kimi yer ve zamanlarda hoşgörü ile karşılanan ama sürekli olarak üzerinde konuşulan, yorum ve araştırma yapılan belirsiz bir alan olmuştur (Çabuk, 2010).

Pattison(1935) eşcinselliği, tamamen psikolojik ve duygusal erotik bir yönelme olarak tanımlamıştır oysa Jennings (1990) eşcinselliği, karşı cinse duyulan bir ilgi ile değil aynı cinse duyulan bir ilgi olarak yorumlamıştır. Pattison'un tanımına karşı olarak Ellens(1997) eşcinsel yönelimin sevgi, arkadaşlık, anlama, ilgilenme, bağlanma gibi kişisel ihtiyaçları da karşıladığını belirtmiştir. Eşcinsellik 'amos' ve 'seksüalite' sözcüklerinden türemiştir. Eski Yunanda' benzer ilişki anlamına gelmektedir. Eşcinsellikle ilgili farklı tanımlar bulunmaktadır çünkü net bir yorum, tanım yapılamamaktadır. Corraze (1991), "eşcinsellik, aynı cinsiyetteki bir bireye yönelen cinsel seçim olarak tarif edilerek işe başlanabilir" demiştir. Corraze'nin yorumundan eşcinselliğin bir seçim olduğu sonucuna varılabilir (Güney ve ark., 2004).

Jennings (1990), eşcinselliği, olgunlaşma sürecinin, cinsel olarak karşı cinsiyete yönelen değil, kendi cinsiyetine yönelen bir yetişkinlikle sonuçlanması durumu olarak tanımlarken, Pattison (1985), eşcinselliği, tamamen psikolojik ve duygusal erotik yönelim ya da etkilenim olarak tanımlamıştır. En geniş kapsamlı ve güncel tanım olarak Amerikan Psikologlar Derneği (APA) aynı cinsten ilişkiyi, "kişinin kendi cinsinden bir bireye karşı, sürekli , duygusal , romantik, cinsel ya da sevgiye dayalı ilgi duyduğu bir cinsel yönelim" olarak tanımlamaktadır. Cinsel yönelimi tarif etmede en etkili yönlendirici olan Kinsey; araştırmasında 7 seviyeli ölçek kullanmış, 0 ile 7 arasında değerler vermiştir. Kinsey'den farklı olarak, hem cins ve karşı cins yönelimlerin ayrı ayrı değerlendirilmesini, fakat her yönelimin kendi içinde bir süreklilik gösteriyor gibi ele alınmasını önermiştir (Doğan ve ark., 2008).

Throckmorton (1998), “cinsel yönelimin bir süreklilik olarak ele alındığında ortaya çıkan problem, araştırmacıların, bir bireye tam bir gey ya da heteroseksüel demek için sürekliliğin hangi noktasında olmaları gerektiği hususunda farklı düşüncelere sahip olmalarıdır” demiştir. Yine Gonsoriek ve arkadaşları (1995) “cinsel yönelimi değerlendirmede en yaygın yöntemin kişinin kendi ifadesi” olduğunu aktarmışlardır. Throckmorton (1998), bu yaklaşımın da “eşcinsel olmanın farklı kişiler için farklı anlamlar taşıması” gibi bir problem içerdiğini, bazılarının cinsel yönelimlerini davranışlarına bakarak tanımlarken, bazılarının fantazi ve duygusal etkileşimi temel alarak tanımladığını ileri sürmüştür. eşcinsellik olgusunun tanımlarının farklılaşmasının sebebi cinsel yönelimin nasıl algılandığına bağlıdır. eşcinsellik kategorisini birçok bakış açısı çerçevesinde kavramsallaştıran Churchill (1967), araştırmacılarında eşcinselliğin bazen hem cinsel deneyimin sıklığı, bazen aynı cinsiyetten birine duyulan aşk kapsamında resmetmiştir (Kıraç, 2013).

“Cinsel yönelim” ve “cinsel tercih” kavramlarının kullanımı ile ilgili de tartışmalar olmuştur (Tekin, 2011). Bailey ve Pillard (1991) cinsel tercih kavramının ahlaki ve politik anlamlar barındırdığını belirtmişlerdir. Gonsiorek ve Weinrich (1991) “eğer cinsel yönelim bir seçim ise, o kişi büyük ihtimalle seçiminden sorumlu tutulacak ve sosyal olarak daha kabul edilebilir farklı bir seçim yapmaya zorlanacaktır” sonucuna varmışlardır. Gonsiorek ve Weinrich (1991), tercih kelimesi iradi bir seçimi ima ettiği için cinsel tercih (sexual preference) kavramı yerine, cinsel yönelim (sexual orientation) kavramının tercih edildiğini belirtmişlerdir (Kıraç, 2013).

APA, “araştırmaların çoğunun, eşcinsel duyguların, iradi olarak seçilen bir şey değil, bireyin psişesinin bir parçası olduğunu gösterdiği” sonucuna varmıştır. Eşcinsellikle ilgili tanımlara bakılarak, kimlik ya da yönelim olarak eşcinsellik ve davranış olarak eşcinsellik ayrımının yapılabileceği söylenebilir. Ellens’in (1997) belirttiği gibi bazı eşcinsel bireyler dini kaygılarından ötürü açık heteroseksüel davranışlar gösterirken, açık bir şekilde heteroseksüel bireyler, bazı durumlarda, örneğin hapishanelerde, eşcinsel davranış göstermektedirler (Tekin, 2011).

Günümüzde çoğunlukla eşcinsellikle özdeşleştirilen livata kavramı da konumuz açısından önemlidir. Livata Kur’ani bir kavram değildir. Birçok klasik

kaynak “livata” ve “Lut kavminin eylemi” ifadelerini birbirinin yerine kullanmaktadır. Rosenthal’a (1978) göre çoğu zaman aktif eşi ifade eden Lut kelimesinden türeyen livata kavramı “eşcinsel anal ilişki” için kullanılan meşru bir terimdir. Pasif eş için kullanılan kavramlar ise açık bir şekilde patoloji ima edecek tarzdadır (Çabuk, 2010).

Drescher (2002) göre; bazıları homoseksüelliğin ve heteroseksüelliğin kaynağının aç olduğunu belirtse de, bireyin cinsel yöneliminin dinamiği tam olarak çözülmemiş bir sır olarak güncelliğini koruduğunu nedeninin ile ilgili salt bir yargıda bulunmanın çok zor olduğunu vurgulamaktadır (Drescher, 2002; Kırac, 2013).

Gelişmemişlik kuramına eşcinselliği, yetişkin heteroseksüelliği gelişimi sürecinin normal bir adımı olarak görür bundan kaynakla da eşcinsellik geçici bir aşama olarak karşımıza çıkmaktadır. Freud (1908) göre bireylerde cinsel yönelime hangi açıdan bakılırsa bakılsın, genital olmayan, yani penil-vajinal olmayan cinsel davranışları immature davranış kapsamında değerlendirildiği eşcinsel davranış penil-vajinal cinsel eyleme engel olduğundan Freud’un analizlerinde, eşcinsel eylem cinselliğin gelişmemiş açıklaması olarak yapılmış ve eşcinsellik psikonevrotik bir hastalık olarak değerlendirilmemiştir (Babacan, 2003).

Drescher (2002) göre ise de “her ne kadar Freud eşcinselliği teknik olarak bir hastalık olarak görmese de, gelişmemişlik teorisi eşcinselliğin sağlıklı bir durum olduğunu yeterince göstermemektedir” diyerek durumu yeniden ele almıştır (Kırac, 2013). Eşcinsel bireylerin, heteroseksüel yaşlılarına kıyasla daha çok stresli olaylarla karşı karşıya geldiği ve nerdeyse hiç sosyal destek almadıkları bilinmektedir (Duyan ve Gelbal, 2013).

Hart & Heimberg, (1999) araştırmalarının sonuçlarına bakıldığında, maruz kalınan stres değişkenlerinin fazlalığı ve sosyal desteğin yetersizliği, eşcinsel bireylerin birçok ruh sağlığı problemi yaşamada ana neden olarak belirir. Birçok araştırma, lezbiyen, gey ve biseksüel bireylerin, heteroseksüel kadın ve erkeklere kıyasla, daha çok psikolojik problem ve madde kullanımı riski taşıdığını gösterse de en önemli hastalık nedeni olarak anti-gay ayrımcılığın etkisinde olduğu belirtilmiştir (Duyan ve Gelbal, 2013). Stainer (1999), heteroseksüellere göre homoseksüel

bireylerin daha yüksek depresyon, madde kullanımı, anksiyete ve intihar girişiminde bulunduğunu göstermiştir. Eşcinsel bireylerin, heteroseksüel bireylere oranla intihar girişimlerinin daha çok olduğunu vurgulayan araştırmalar fazlaca vardır. Cochran ve Mays (2000), heteroseksüel erkeklere göre, eşcinsel erkeklerin, heteroseksüel kadınlara göre lezbiyen ve biseksüel kadınların daha çok depresyon yaşadıklarını bulmuşlardır (Kıraç, 2013).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. BAĞLANMA

Bağlanma Kuramı'nın Bretherton (1992) tarafından kişilik, sosyal biliş ve kişilerarası etkileşimler üzerindeki çağdaş psikodinamik kuramlar ve deneysel araştırmalar arasında önemli bir köprü oluşturduğu ifade edilirken John Bowlby ve Mary Ainsworth kuramın en başta anksiyete, depresyon, öfke ve duygusal uzaklaşma gibi birçok duygusal rahatsızlık ve kişilik bozukluğunu açıkladığı için geliştirmişlerdir ve bunun yanı sıra kuram Freud ve diğer psikanalitik düşünürleri etkilemeyi de başarmıştır. Bowlby (1907-1990) 1950 yıllarının sonlarına doğru, ebeveynlerinden ayrılan çocukların yaşadıkları sıkıntıyı anlamaya çabalarken kuramın temellerinin atılmasını sağlamıştır. Bir kişilik gelişim kuramı olan Bowlby'in bağlanma kuramı, nesne ilişkileri ve psikodinamik yaklaşımlar üzerine kurulmuştur. Kişilerin hayatları süresince yaşadıkları farklı ve önemli duygusal bağların sonucu olarak bağlanma gerçekleşir. Bağlanma Ainsworth (1978) için hayatımızda bulunan değerli kişiler için hissedilen ve o kişilerle ilişkide olduğumuzda bize zevk verip kötü anlarımızda da bizi rahatlatabilen güçlü duygusal bir bağıdır (Bretherton, 1992; Kaplan, 2012).

Bağlanma, Bowlby (1973)'e göre kişilerin önemsedikleri diğer kişilere karşı geliştirdikleri güçlü duygusal bağlardır. Bağlanma sistemini açıklarken, duygusal bağ kurma eğilimi ve gereksinimi yeni doğanların hayatlarını sürdürebilmeleri için gerekli ve gelişimsel açıdan işlevsel olduğu ifadeleri kullanılabilir. Bağlanma kuramını oluşturmasında Bowlby'e bebekliklerinden itibaren hastane veya bakım evlerinde yaşamış çocukların sosyal, psikolojik ve gelişimsel sorunlarıyla ilgili çalışmaları fayda sağlamıştır. Bowlby'nin kuramının temel varsayımlarını oluşturan görüşlerden biri, deneyimlerin yetişkinlik dönemi üzerindeki etkilerini araştırmış bebek ve ona bakan kişiyle arasındaki duygusal bağın eksikliğinin bazı psikolojik sorunların (depresyon, kayıtsızlık, umutsuzluk gibi) meydana gelmesinde önemli olduğudur (Morsünbül, 2005; Çubuk, 2011).

Bağlanma kuramı Bowlby (1973)'e göre, bebeklikte yaşananların, kişilik gelişiminin sağlıklı olması adına önemli bir etkiye sahip olduğu ve hayatı süresince geçerliliğini devam ettiren bir kuram şeklidir. Kuramın temeli hakkında Zimmerman ve Becker-Stoll (2002), bebeğin gelişimini yakın ilişkilerin teşvik ettiğini ya da engelleyen koşulların ve bağlanma deneyimlerinin duygusal gelişim ve kişilik gelişimi üzerindeki etkileri açıklamaya çalıştığını vurgulamışlardır. Annenin bebeğine dış dünyayı gözlemleyebileceği gibi gerektiği zaman güvenlik duygularıyla geri dönüşler de yapabileceği güvenli bir ortam oluşturması fikriyse kuramın çıkış noktasıdır (Sayar ve Tüzün, 2006).

Bağlanma kuramının temel fonksiyonu konusunda Kobak ve Sceery (1988), bebeklerin neden birincil bakıcılarıyla veya kendileri adına önemli başka kişilerle yoğun duygusal bağların oluştuğunu ve o kişilerden ayrıldıklarında niçin duygusal yönden stres yaşadıkları ve onlardan kopmakta zorlandıkları üzerinde durmuştur. Bebeklerin ve çocukların birincil bakıcılarından bir süre ayrıldıklarında temel beslenme ve sağlıkla alakalı ihtiyaçları giderilmiş dahi olsa gösterdikleri duygusal tepkilerin izlenmesi sonunda bağlanma kuramı fikri doğmuştur. Bowlby (1973), anne-babalarına yakın olma isteği içinde olan çocukların güvende olduklarını düşünmeleri için bakım veren kişiyle arasındaki ilişkinin önem bakımından merkezde bulunması gerektiği üzerinde durmuştur. Bebekler yaşamlarını devam ettirebilmek için bağlanma kuramı açısından yetişkinlere ihtiyaç duyarlar. Bebeğin hayatta kalmasını sağlayan bu bağlanma eğilimi aynı zamanda fiziksel dünya ile ilişkide bulunmasında da yardımcı olduğu gibi bu dış dünya ile temasını güvenli bağlanma ilişkisi mümkün kılar. Kişi eğer güvenli bağlanma ilişkisinde bulunamazsa doyurucu temas kurmada zorluklar yaşayabileceği gibi aynı zamanda kendini desteklemesinde de bozulmalar yaşayabilir (Eken, 2010).

İhtiyaçlarını karşılayabilecek tanıdığı bir koruyucusu olduğunda bebek, oyunlara katılma ya da keşfe çıkma konusunda kendisini güvende hissederken herhangi bir tehdit ya da güçlü bir belirsizlik durumunda ise en güvenli tepki olarak dikkat ve enerjisini yakınlığı tekrardan sağlamak için kullanır (Hazan ve Shaver, 1994). Bowlby, bebek ve bağlanma figürü arasındaki etkileşimin kaliteli olmasıyla beraber bağlanma figürünün bebeğin sinyallerine duyarlı olmasının, işlevlerin etkili

olabilmesi için gerekli olduğu üzerinde durur. Bebek bu işlevlerden yola çıkarak, onun bakımıyla ilgilenen kişinin ulaşılır, güvenilir ve ilgili olduğunu düşünerek bu şekilde bir model geliştirir ve böylelikle kendisinin de güvenilmeye, ilgilenilmeye ve sevmeye değer olduğunu düşünür. Bunun tersi bir durum olduğunda bağlanma figürü bebeğin ihtiyaçlarına tepkisiz kaldığında ya da uygunsuz cevaplar verildiğinde bebek bağlanma figürünü reddedici olarak, kendisini de sevmeye, ilgilenilmeye ve güvenilmeye layık olmayan biri olarak düşünür (Bretherton, 1992). Anlatılan bu birinci model güvenli bağlanmanın sonucuyken, ikincisi ise bebekle ona bakan kişi arasında güvensiz bir bağlanmanın olduğuna işaretir. Niteliksel bir olgu olan bağlanma Ainsworth'e (1972) göre, güven-güvensizlik şeklinde iki boyutta bulunur. Araştırmalar güvenli bir bağlanma ilişkisi içerisinde bulunmuş çocukların psikolojik yönden sağlıklı büyümelerinin ve toplumsal olarak yeterli bireyler haline gelmelerinin sonuçlarına bakarak erken bağlanma ilişkilerinde güvenin önemli bir yeri olduğunu vurgulamıştır (Steinberg, 2007).

Bowlby ve Ainsworth kişinin motivasyonuna uyumunu ve hayatta kalmasını basitleştiren doğuştan gelen davranışlar tarafından yönlendirildiklerini savundukları bağlanmada bebekle annesi arasındaki bağı ise temel ihtiyaçlar, koruma ve güvenlik yönünden değerlendirmişlerdir (Shaver ve Mikulincer, 2004). Bağlanma sistemi, çocuklar ve bakıcıları arasındaki ilişkilerin temelinde gözlenen dört davranış şekliyle açıklığa kavuşturulabilir. Bu davranış şekilleri; a) yakınlığı arama ve koruma, b) ayrılığı protesto etme, c) keşfetme etkinlikleri için bakıcıyı güvenli bir üs olarak kullanma ve son olarak, d) destek ve güvenlik için bakıcıyı sağlam bir sığınak olarak kullanma'dır. Ainsworth (1969), sağlıklı bağlanmanın meydana gelmesinde önkoşul saydığı yakınlığın; koruma, mesafeyi azaltma ve sosyal etkileşimde bulunma amaçlarına hizmet eden davranışların çocukların çevreye uyumunu kolaylaştırdığını belirtmiştir (Eken, 2010).

Hazan ve Shaver (2000), Bowlby'in görüşünü, diğer sosyal ilişkilerden farklı bir bağlanma ilişkisi içeren bağlanma sürecinin; yeni doğan bebeklerin korktukları savunmasız ya da sıkıntılı oldukları zamanlarda güvenlik hissini artırmak ve fiziksel yakınlığı korumak istediklerini belirten davranışlarda bulunmaları şeklinde açıklamışlardır. Bebeklerin yakınlık kurmak için ihtiyaç duydukları bağlanma

figürleri, bebek korktuğu zaman ona güven ve cesaret veren bir güvence üssü görevindedir. Bowlby ve diğer araştırmacılar, annelerinin yanlarında olduğunu hissettikleri anlarda yeni doğan bebeklerin, daha sağlıklı, enerjik ve korkusuz göründükleri sonucuna ulaşmışlardır. Bebekler böylece korkmadan çevresindekilere sıcak davranmakta ve etrafını incelemeye yönelmektedir. Bağlanma figürü ayrılıp geri döndüğünde ise rahatlama, yeniden güvence ve destek için güvenli bir sığınak işlevindedir. Yakınlık, güvence üssü ve güvenli bir sığınak olmak üzere bağlanma sürecinin üç önemli tanımlayıcı özelliği ve üç temel işlevi bulunmaktadır (Eken, 2010). Fakat ayrılığa karşı yakınlığın sağlanamadığı zamanlarda oluşturulan tepkiler 3 temel evrededir ve bunlar; protesto, umutsuzluk ve çekilme evreleridir.

1 – Protesto evresi: Bebeğin ağlayarak bakıcısı dışındaki insanların yatıştırma uğraşlarına direnerek bu şekildeki her girişimi protesto etmesinin amacı annenin geri gelmesini sağlamaktır.

2 – Umutsuzluk: Bebeğin bu evrede ağlamasının sıklığının ve tonunun azalıp sessiz ve içe dönük bir tavır sergilemesinin nedeni annenin yokluğuna üzülmesi ve anneyi küçük bir ihtimal dahi olsa geri getirme beklentisidir.

3 – Çekilme ya da bağlanmanın çözülmesi evresi: Bowlby bunun yalnızca insanlarda görüldüğünü ve anne geri geldiğinde savunmacı bir görmezden gelmeyle birlikte anneden kaçmayı da içerdiklerini belirtir. Çocuk bu evrede annesine ilgi göstermeyip ondan uzaklaşır ve başka şeylerle ilgilenmeye başlar. Kaygıya karşı savunma işlevinin görülmesinin nedeni çocuğun çekilme, ayrılık süresince yaşadığı olumsuz duygulara ve anneyi yeniden kaybedebileceği olasılığıdır. Çocuk, annesinin geri gelmesinden bir süre sonra hem annesine yakınlık göstererek onu takip eder ve uzaklaşması halinde tepkisel davranışlarda bulunur hem de biraz sinirli ve reddedici davranışlar göstererek tutarsız tepkilerde bulunur. Çocukta böyle bir sürecin sonunda, normale dönse dahi bazı hazırlıksız yakalandığı durumlarda, kaygı belirtileri oluşabilir (Saymaz, 2003). (Hazan ve Shaver, 1987)

Bağımlılık ve bağlanma kavramlarını birbirinden ayıran Bowlby'e göre bağımlılık; ihtiyaçları doğrultusunda bireyin bakıcısına güvenmesi durumudur. Bağlanma statüsünde değerlendirilmesi için o davranışın bağlanma örüntüsünün bir

veya birden fazla özel kişi ya da kişilere sahip olmasıyla birlikte bir durumla karşılaşıldığında bağlanılan o kişiye verilen tepkinin de başka insanlara verilenden farklı olması durumu söz konusudur (Ergün, 2008).

Erken yaşlarda bağlanma figürü ya da birincil bakıcılarla olan aradaki ilişkinin niteliğinin hayatın ilerleyen zamanlarında oluşacak yakın ilişkiler için bir esas oluşturduğu görüşü, bağlanma kuramının psikodinamik yönüdür (Kılıç, 2007). Bu dönemde büyük önem taşıyan rollerden olan anne, sezgileri aracılığıyla bebeğin ihtiyaçlarını giderirken bunu, bebekle beraber oluşturdukları bir düzen çerçevesinde yapar. Bebek, fizyolojik dengesini bu düzen sayesinde belli sınırlar içinde korumaya çalışır. Bebek gereksinimleri düzenli olarak karşılandığında dış dünyaya karşı güven duygusu geliştirir. Bebeklerde diğer insanlara verme ve onlardan alabilme özellikleri, oral dönemin başarılı bir şekilde tamamlandığı durumlarda oluşur ve bunun sonucunda da diğer insanlarla olumlu ilişkiler geliştirebilir (Kılıç, 2007).

Miller ve Miller (2002)'e göre çocukların yaşamları süresince başka önemsedikleri kişilerle oluşan bağları açıklamakta kullandıkları bağlanma teorisi, yalnızca bakıcıları ile arasındaki ilişkileri açıklamaz. Bireyde bağlanma figürünün bulunması, onda güçlü güvenlik hissinin olmasını sağlar. Çocukların gelişimleri boyunca çevrelerini anlamasında; düşünme, hissetme ve etkileşim şeklinde çocuklukta oluşan bağlanma şekilleri etkili olur. Bowlby (1988)'e göre, en açık şekilde bağlılık davranışı çocuklukta olsa bile aslında bu insanın tüm yaşam döngüsünde bulunur. Bowlby, insanın doğası gereği kişilerin başkalarıyla duygusal ilişki kurma isteğinde olduğunu belirtmiştir. Kişiliğin ve akıl sağlığının fonksiyonel temel özelliği bir bakıma bu başkaları ile yakın bağlar kurabilme ve devam ettirebilme yeteneğidir (Eken, 2010)

Bağlanmanın bütün yaşam dönemlerini içine aldığı üzerinde duran Ainsworth (1969)'e göre bağlanma, olgunlaşmamışlık veya güçsüzlükle yardıma muhtaçlık anlamında değildir. Çocukta ilk bağlanma ona bakan kişiye karşı olsa dahi ileriki zamanlarda bireyin hayatında bulunan başka insanlara karşı da olabilir. Devamlılığı ve dayanıklılığı içerisinde bulunduran ilişkileri kapsayan bağlanmanın yaşanması, geçici veya durumsal ilişkileri kapsamaz. Bağımlılığı bağlanmadan ayıran özellik, onun anlık ilişkilerde zorunluluğu içermesidir (Akdağ, 2011).

Ainsworth (1978) bağlanma stillerini ilk kez tanımlayarak arkadaşlarıyla beraber Bowlby'nin bağlanma kuramından yola çıkarak yabancı ortam olarak bilinen bir yöntemle 12-18 aylık çocukları ve annelerinin davranışlarını psikoloji laboratuvarında incelediler. Ainsworth ve arkadaşlarının bu araştırmalarıyla varmak istedikleri yer çocukların annelerinden ayrıldıklarında ve tekrar bir araya geldiklerinde nasıl bir davranışta bulunduklarını ve çocuk- anne arasındaki bağlanma şekillerinin değişip değişmediğine bakmaktı. Annesinin geri dönmesinden sonra çocuğun davranışlarından yola çıkarak üç farklı bağlanma stili tanımlanmıştır. Bunlar; a) güvenli, b) kaygılı/kararsız ve c) kaçınan bağlanmadır (Eken, 2010).

Yetişkin bireylerin romantik ilişkilere yaklaşım şekilleri açısından gözlenen bireysel farklılıkları açıklamak içinde bağlanma stili kavramına yer verilir. Bebeklik döneminde kişinin ona bakan kişiyle arasında kurduğu bağ, ileriki dönemlerinde başkalarıyla kurduğu bağları etkilemektedir. Bebeğin duygusal bağ kurduğu ve gereksinimlerini gidermesini beklediği kişiye karşı olan tutumu bireyin yetişkin zamanlarında başkalarıyla kuracağı romantik ilişkiler üzerinde de bir etkiye sahiptir. Shaver, Hazan ve Bradshaw (1988), bu düşünceden yola çıkarak 3 farklı bağlanma tarzı üzerinde durmuşlardır (Kaplan, 2012):

1. Güvenli Bağlanma: Bebekliği süresince kendisine bakan kişiye karşı güvenli bağlanan kişiler genelde kendileri ve başkalarıyla ilgili olumlu bir bakış açısına sahip olmakla beraber aynı zamanda bir eşle duygusal bir yakınlık kurmada ve ilişkiyi sürdürmede de daha rahat olurlar.

2. Kaçınmacı Bağlanma: Kendilerini tehlikede hissettikleri için bu bağlanma tarzına sahip kişiler yakınlık kurmada zorlanırlar ve romantik ilişkilerde bir eşe tam olarak güvenmeleri çok zor bir hal alır.

3. Kaygılı Bağlanma: Eşleriyle sağlam bir yakınlıkta bulunmak istemelerine rağmen kaygılı bağlanma tarzına sahip kişilerde genellikle aşık oldukları kişiyi kaybetme korkusu bulunur.

2.1.1. Dörtlü Bağlanma Modeli

Bireyin kendi benliğini ve diğer bireyleri olumlu ya da olumsuz değerlendirmesine dayanılarak dörtlü bağlanma modeli oluşturulmuştur. Bu modeller bireyin kendisine olumlu-diğerlerine olumlu (güvenli), kendine olumlu - diğerlerine olumsuz (kayıtsız), kendine olumsuz - diğerlerine olumlu (saplantılı) ve kendine olumsuz - diğerlerine olumsuz (korkulu) değerlendirmelerini içerir (Bartholomew, 1990; Bartholomew ve Horowitz, 1991; Bartholomew ve Shaver, 1998; Arslan, 2008).

Güvenli bağlanma: Bu bağlanma modeli Bartholomew ve Shaver (1998)'a göre, olumlu benlik modeli ve olumlu başkaları modelinin birleşmesiyle meydana gelir. Kişi eğer güvenli bağlanmaya sahipse yakın ilişkilerinde yakınlık konusunda rahattır ve kendileri hakkındaki değerlik duygusunu içselleştirmiş olurlar. Güvenli bağlanma Bartholomew ve Horowitz (1991)'e göre, diğer kişilerin sevebilirlik ve değerlilik duygusunu gösterir (Arslan, 2008).

Kayıtsız bağlanma: Bu bağlanma modeli Bartholomew ve Shaver (1998)'a göre, olumlu benlik modeli ve olumsuz başkaları modelinin birleşmesiyle meydana gelir. Olumsuz beklentileri yüzünden genellikle yakınlıktan kaçan kayıtsız bireyler yakın ilişkilerin önemini savunmacı bir şekilde inkâr etmek yoluyla benlik değeri duygusunun da devam etmesini sağlarlar. Kendilerini hayal kırıklıklarına karşı korumak isteyen bu bağlanma stiline kişiler yakın ilişkilerden kaçır, özerklik ve incitilemezlik duygularını geliştirir (Arslan, 2008).

Saplantılı bağlanma: Bu bağlanma modeli Bartholomew ve Shaver (1998)'a göre, olumsuz benlik modeli ve olumlu diğerleri modelinin birleşmesiyle meydana gelir. Başkaları tarafından güven ve kabul kazanmak konusunda saplantılı olan bu bireyler kaygılı bir haldedir. Kişide eğer bu bağlanma tarzı varsa yakın ilişkilerinde kişisel değerlilik ve kişisel yeterliliği bulma uğraşı içindedir (Arslan, 2008).

Korkulu bağlanma: Bu bağlanma modeli Bartholomew ve Shaver (1998)'a göre, olumsuz benlik modeli ve olumsuz diğerleri modelinin birleşmesiyle meydana gelir. Başkaları tarafından kabul ve onaylanma düşüncelerinin yüksek olması nedeniyle saplantılı bireylere benzeyen korkulu bireylerde aynı zamanda reddedilme

ve kaybetme acısını engellemek için yakınlıktan kaçınma özelliği de bulunur (Arslan, 2008). Başkalarıyla yakın olmaktan kaçınan bu bireyler, reddedilme olasılıklarına karşı kendilerini korumaya çalışırlar (Arslan, 2008).

Bartholomew ve Horowitz (1991)'a göre, benlik kavramı ile olumlu bir ilişkide bulunan güvenli ve kayıtsız bağlanmanın yanında; benlik kavramı ile negatif bir ilişkide bulunanlar ise korkulu ve saplantılı bağlanmadır. Bunlara ek olarak da güvenli ve saplantılı bağlanmanın sosyallik ile pozitif bir ilişkide olduğunu, kayıtsız ve korkulu bağlanma ile sosyallik arasındaysa negatif bir ilişki olduğunu vurgulamışlardır (Arslan, 2008).

2.1.2. İçsel Çalışan Modeller

Bretherton ve Munholland (1999)' a göre Bowlby'nin kuramının temeli içsel çalışan modellerden meydana gelir. Çocuklar bakıcılarıyla arasındaki ilişkileri bağlanma kuramına göre içselleştirip kendileri ve başka insanlar hakkında içsel çalışan modeller geliştirmiş olurlar. İnsanın hem kendisine yönelik beklenti, inanç ve duygularını, özellikle de özsaygısını hem de başkalarına duyulan güven ve sosyal ilişkilerde hissedilen rahatlık düzeylerini, erken yaşlardaki bağlanma yaşantılarının temelinde ortaya çıkan içsel çalışan modellerin etkilediği belirtilmektedir. Kişinin diğer insanların tutumlarını tahmin ederek davranışını ona göre planlaması içsel çalışan modellerin en önemli özelliğidir. Kişilerin yeni durumlarda, durumu bir kez daha değerlendirmelerine gerek olmadan, nasıl davranacaklarına karar vermelerini sağlayan bağlanma sisteminin bir parçası, içsel çalışan modellerdir (Eken, 2010).

Bireyin içsel çalışan modelleri Bowlby (1973)'e göre, kişiler arası etkileşimler yardımıyla gelişme sağlar. Kişinin başkalarına bağlanma tarzlarının (güvenli, korkulu, kayıtsız ve saplantılı) ve süreçlerinin nasıl olacağını belirleyen bu modeller aynı zamanda ileriki dönemlerde de etkili olabilecek bir yapı ortaya çıkarabilmektedir. Çocukta eğer güvenli bağlanma ilişkisi varsa, strese neden olan koşullarda bile güvenlik duygusunu korumayı başarabilir. Çocukta böyle bir bağlanma ilişkisinin bulunması için ona bakan kişi tutarlı, duyarlı ve her aradığında ulaşabileceği karakterde biri olmalıdır. Çocukta kaygılı bağlanma tarzları, bakıcısının böyle biri olmadığı durumlarda ortaya çıkabilir (Eken, 2010).

Rothard ve Shaver (1994)'a göre tekrarlanan, bağlanmayla alakalı deneyimlerin benzeri olarak içsel çalışan modeller gösterilebilir. Benlik, bağlanma figürleri ve bağlanma ilişkileriyle ilgili bilgiler, çalışan modellerdir. Erken çocukluk döneminde esneklik gösteren ve çevreye göre değişebilen bu zihinsel temsiller, tekrarlar ve deneyimler sonunda sabitlenir ve değişime direnç gösterir hale gelir. Piaget'nin özümseme ve bağdaştırma kavramlarıyla bu model paralel bir şekildedir. Erken gelişim dönemi süresince; bağlanma figürleri, çevre ve benlik ile alakalı yeni bilgileri, var olan bilgileri ile bağdaştırma yönelimi gösteren içsel çalışan modeller, bir defa tamamlandıktan sonra, çocukta var olan bilgilerine yeni bilgilerini uydurmak için bilgileri bozma eğilimi görülebilir (Saymaz, 2003).

2.2. DEPRESYON

2.2.1. Depresyonun Tanımı ve Tarihçesi

Depresyon; düşünce, konuşma, fizyolojik işlevlerde yavaşlamayla beraber durgunlaşma derin üzüntülü, arada üzüntülü ve bunaltılı duygu durum olan değersizlik, güçsüzlük, isteksizlik, karamsarlık duygu ve düşüncelerinin bir araya gelmesiyle oluşan bir sendrom şeklidir (Öztürk ve Uluşahin, 2011).

Depresyonda duygusal belirtiler Beck (1972)'e göre, kederli duygu durum, kendinden hoşnut olmama, doyumsuzluk, ilgisizlik, ağlama nöbetleri ve neşesizliği içerir. Kederli duygu durum, kedere paralel olarak artan duygulanım, karamsarlık, kötümserlik, sıkıntı, umutsuzluk, yalnızlık gibi tedirgin duygu durumu, zihinsel işlevlerde azalma, yavaşlama, bununla birlikte hareketlerde de yavaşlama, ruhsal etkinliklerde azalma ve yavaşlama Köknel (1989)'e göre depresyonlardaki ortak ve sık görülen esas bozukluklardır (Korkmaz, 2006).

Öztürk (2001), üzüntü ve acı duyma şeklinde artmanın ve sık ağlama nöbetleri görülmesiyle birlikte bazı hastalarda üzüntüyle beraber ağır bunaltının da duygulanımda görülebileceğini belirtir (Öztürk ve Uluşahin, 2011).

İştahsızlık, uyku bozukluğu, cinsel dürtü kaybı ve yorgunluk depresyonun fiziksel ve bedensel özelliklerini içerir. Yemek yemede azalmanın olmasıyla hızlı kilo kaybı yaşama, yemeklere ve yemek kokularına karşı bir tikslenme olması, az da

olsa yemek yemede artışın olmasıyla hızlı kilo alımı ve genel olarak enerji azlığı, güçsüzlük, halsizlik ve çabuk yorulmaktan yakınma durumu hastaların çoğunda görülür. Hastalığın biyolojik belirtilerinden biri bunaltılı depresyonlarda sabah erken uyanma ve uyanır uyanmaz ağır bir sıkıntı olmasıdır (Öztürk ve Uluşahin, 2011).

Kabakçı (2001)'ya göre, bireyin kişilik özellikleriyle eşleşen stresli yaşam olaylarıyla karşı karşıya kalması depresyonun gelişmesindeki en önemli etkindir. Yaşam olaylarının sadece kişilik özelliklerine karşılık gelen ve depresyona yatkınlık yaratan tetikleyici olabilen diğer olaylara önemli bir etkisi yoktur. Depresyona belirli kişilik özelliklerine denk olsun veya olmasın, çok farklı yaşam olayları sonucunda girilebileceğini, bu yaşam olaylarının kişilik ile yapılan eşleşmelerinin önemli olmadığını vurgular (Yiğit, 2008).

Depresyonun meydana gelmesinde anne babanın ölümü, kişilerarası ilişkilerde problemler, çevresel etkenler gibi birçok psikolojik ve sosyolojik faktörün etkisi vardır.

Depresyonun sebeplerinin çoğul faktörlü olduğu, sebeplerine yönelik görüşler arasında üstünde en çok durulanıdır. Genetik, biyolojik ve psikososyal faktörlerin birbiriyle ilişkide olduğu birçok olguda görülür (Yemez ve Alptekin,1988). Depresyonun oluşumuna önderlik eden kişilik özellikleri (cinsiyet, aile hikayesi, stresli yaşam olayları, hayal kırıklıkları, anne-baba bakımının yetersiz olması, erken olumsuz yaşam olayları, bağımlı ve obsesif özellikler gibi) ve güvensiz bağlanma modelleri, kronik psikiyatrik ve fiziksel hastalık, sosyal destek eksikliği gibi faktörler aynı zamanda hastalığın nasıl sonuçlandığında da etkilidir (Ünal ve ark., 2002).

✓ **Depresyon ile İlgili Kuramsal Yaklaşımlar**

Aşağıda depresyonu açıklayan kuramsal yaklaşımların başlıklar halinde açıklaması vardır.

✓ **Psikoanalitik Yaklaşım**

Sevgi nesnesinin yitirmek psikoanalitik yaklaşıma göre, kişinin yas tutmasına neden olurken aynı anda kişide derin bir üzüntü, sıkıntı, ağlama, uyku bozukluğu gibi belirtilerin görülmesine de sebebiyet verir. Hastanın, sevip değer verdiği kişinin onu

terk etmiş olma düşüncesiyle yitim duygusu yaşamasıyla birlikte “sevdiğim kişiyi kaybettim, ben artık sevilmiyorum, artık kötüyüm” duygularıyla beraber aynı zamanda özsaygı (self-esteem) kaybı da oluşur. Fakat bireyin “ben kötüyüm” duygusu yas halindeyken bir yakınına kaybettiğinde öz-saygısını kaybetmesine neden oluşturmaz (Öztürk ve Uluşahin, 2011).

Yas ve melankoli sırasında depresyonu olan kişilerin özellikleri Freud’a göre şöyledir (Korkmaz, 2006):

1. Üst benlik kişiyi cezalandırıcı görevdedir.
2. İlişkileri ikili duygular (ambivalans) yönetir.
3. Hayal kırıklıkları ve engellemeler bulunur.
4. Kendi kendini aşırı değerlendirme mevcuttur.
5. Sürekli düşmanlıkla öfke görülür.
6. Kin ve nefreti kişi, katı üst benlik nedeniyle kendi kendine yöneltmeye başlar.
7. Oral dönemde olan takıntı ve yakınmalar oluşur.
8. Kişilik yapısı özsever doyum arar.
9. Suçluluk hissi ve cezalandırma duygusu bulunur.

✓ Davranışçı Yaklaşım

Skinner (1957), depresyonun davranışçı çözümlemesini yaparken depresyonu, sosyal çevrenin olumlu olarak pekiştirdiği davranışları durdurmasıyla bireyin davranışında oluşan zayıflama olarak ifade etmiştir. Depresyonun sebeplerini Fester (1966) ise ani çevre değişiklikleri, cezalandırılma, itici denetleme ve pekiştirmedeki değişiklikler şeklinde açıklamıştır. Depresyonun mekanizmasını pekiştirme süreçleriyle açıklayan Lewinsohn (1982)’ a göre depresyonun sebepleri, tepkiye dönük düşük oranlı olumlu pekiştirme, yeterli olmayan pekiştireçler ve yüksek oranlı cezalandırıcı yaşıntılardır. Olumlu pekiştirici olayları, olumlu olan

cinsel yaşantılar, ödüllendirici olan toplumsal etkileşimler ve eğlendirici aktiviteler olarak açıklayan Lewinsohn için cezalandırıcı olaylar ise evlilikteki anlaşmazlıklar, işyerindeki zorluklar ve çevredeki diğeri insanlardan olumsuz tepkiler almaktır (Korkmaz, 2006).

✓ **Bilişsel Yaklaşım**

Depresyonu açıklamada önemli bir konumu olan bilişsel yaklaşıma göre depresyonun sebepleri dışarıdan gelmez. Beck (1967), duygulanımdan çok bir düşünce bozukluğu olduğunu söylediğı depresyonun oluşmasının temelinde, benliğin değersiz, dünyanın manasız ve geleceğın umutsuz görölmesinin bulunduğunu vurgulamıştır. Depresyonun köklerinin oluşmasında Beck'e göre, olumsuz, bozulmuş düşünme tarzları, fikirler, simgeler etkilidir. Depresyonda olan kişiler bilişsel yaklaşıma göre kendisini değersiz ve yetersiz hissettiğı gibi oluşan olumsuz olaylardan da kendisini sorumlu tutar ve başkalarının onu beğenmediğı düşüncesine kapılır. Kişi etrafındaki diğeri insanlarla ilişkilerini ve yaşantılarını olumsuz değerlendirirken dünyanın aşılabilir zorluklardan oluştuğı düşüncesine kapılır (Yiğit, 2008).

Depresyonun nedeninin temelinde bilişsel bozukluklar olduğunu belirten bilişsel kuramın öncülerinde Beck ve arkadaşlarına göre, üç önemli bilişsel etken vardır (Mutallimova, 2014).

1- Kişinin Kendine Olumsuz Bakışı: Yoksun, yetersiz, yenilgiye uğramış ve değersiz olduğunu düşünen depresyondaki kişi, sevilmediğine inanıp beğenilmediğini hissederek kendinde olduğunu düşündüğü yetersizlikler nedeniyle kendisini reddetmeye eğilimli olur.

2-Deneyimlere Olumsuz Bakış: Çevresiyle olan etkileşiminde, depresyondaki kişi yenilmiş ve yetersiz olduğunu düşünür.

3- Geleceğe Olumsuz Bakış: Geleceğı hakkında kişi kendisinin ümitsiz, sonu belirsiz, yoksun ve engellenmiş olduğunu düşünür.

Depresif belirtiler gösteren bireylerin mantıksız düşünme şekillerine sahip olduğunu belirten Aaron Beck (1979)'e göre bu mantıksız düşünceler “keyfi

çıkarsama, seçici soyutlama, aşırı genelleme, kişiselleştirme, aşırı büyütme ve aşırı küçültme, mutlakiyetçi düşünme” şeklinde başlıklar altında toplanabilir (Bozkurt, 2003):

Keyfi Çıkarsama: Okul çağında bulunan depresif belirtilere sahip çocuk sınıftaki en başarısız öğrenci olarak kendisini görür.

Seçici Soyutlama: Bu süreçte okuldan nefret etmeye başlayan çocuk okulla ilgili olumsuz düşünceleriyle okulda hiç arkadaşının olmamasının birbirine bağlı olduğunu düşünür.

Aşırı Genelleme: Bu süreçteyken çocuk kimse tarafından sevilmediğini düşünmeye başlar.

Kişiselleştirme: Okulda gösterdiği başarısızlık için çocuk bu süreçte kendisini suçlamaya başlar.

Aşırı Büyütme ve Aşırı Küçültme: Kötümserliğin ön plana çıktığı bu süreçte çocuk başarılarını görmemekle beraber başarısızlıklarının da üstüne yoğunlaşır.

Mutlakiyetçi Düşünme: Bu süreçte çocukta yap hep başarılı olma ya da hiç başaramama tarzında iki uç düşüncenin bulunması nedeniyle bir olayı değerlendirirken katı ve kesin sonuçlar elde etmektedir.

Depresyonun alt boyutları arasında bilişsel şemaları ve şemalara paralel olarak gelişebilen bilişsel çarpıtmaları da belirten Beck (1979)’e göre, kişinin deneyimlerinin ve öğrenmelerinin bir sonucu olarak belirlenen, kişinin karşılaştığı uyarıcıları ayıklama, ayırt etme ve kodlama yoluyla şekillendirerek bilişleri oluşturan zihinsel etkinliklerine şema denir. Dış dünyadan gelen uyarıcılara kişi bu belli şemalarla cevap verirken aynı zamanda bu şekilde etraftan gelen uyarıcıları ayıklayarak dış çevreyle ilişkisinin uyumlu olmasına uğraşır. Olumsuz şemaları fazla kullanan depresif kişi, çevresiyle bu uzlaşmayı sağlayamaz (Yiğit, 2008).

✓ Kişilerarası İlişkiler Kuramı

Depresyonun insanların yakın ilişkileri ve onların bu ilişkilerdeki rolleriyle ilgili olduğunu belirten kişilerarası ilişkiler yaklaşımı, karmaşanın yakın bir zamanda yaşanmış olabileceği gibi geçmişte de yaşanmış olabileceğini ve depresyonun temel kaynağının rollerdeki bu karmaşadan kaynaklanabileceğini ifade etmiştir. “Biri tarafından seilmeyen bir kişiysem, hiçbir şeyim.” tarzındaki olumsuz öz değer düşünceleri oluşturan gençlerde Bowlby (1982)’e göre, zamanla benlik yıkımına uğrayabilecekleri için bu yargıların bilişsel becerilerde ketlenmeye yol açmaları ve öz değerlerini yitirmeleri depresyon üzerinde etkili olur (Korkmaz, 2006).

✓ Bağlanma ve Depresyon

Bowlby (1979) bağlanmanın depresyona kişilerarası bir eğilimi olduğunu söylemiştir. Çocuk ve ona bakan kişi arasındaki erken dönem bağlanma modellerinin, normal ve anormal gelişimde etkisi çok önemlidir. Bu örneklemdeki depresif belirtilerle güvensiz bağlanma arasında çeşitli kesitsel araştırmalara göre korelasyonlar bulunur. Güvensiz bağlanmanın depresif belirtilerdeki artışla arasında bir ilişkili olduğu sonucuna, lise son sınıf öğrencisi kızların bir yıl boyunca gözlemlendiği bir araştırmayla ulaşılmıştır. Buna ek olarak, yüksek düzeyde kişilerarası strese bağlı olarak depresif belirtilerinde artış olan kızların güvensiz bağlanma modeline sahip olduğu tespit edilmiştir. Başka bir araştırmaya göre de, ebeveynlerin depresif belirtilerindeki artışa paralel olarak güvensiz bağlanma örüntüsü olan çocukların depresif belirtilerinde artış olduğu gözlenmiştir (Şireli, 2012).

Kişinin kendi, dünya ve gelecek ile ilgili hasta düşüncelerinin bir sonucu olduğunu söylediği depresyon, Beck’e göre birincil bir mizaç hastalığı değildir. Depresyona eğilimi bulunan kişilerin negatif bilişsel şemalarının gelişimi konusunda Bowlby, Beck ile tartışma içine girmiştir. Şemalar hakkında Beck’ten farklı olarak birincil bakıcıyla etkileşim ve iletişimde çocuğun tecrübelerinin anlaşılan bir sonucu olarak gelişim oluşmaktadır. Depresif belirtileri çoğaltan ve özgüvenin azalmasına neden olan işlevsiz davranışlar arasında anlamlı bir ilişki vardır. Senkronize ve asenkronize şeklinde sınıflanan anne ve çocuk arasındaki ilişkinin örneklerinde, annelerin işaretlerinin okunabildiği, bebeğin ihtiyaçlarının tanımlanabildiği ve yanıt verildiği, okunabilir işaretlerin yollanabildiği ilişki çeşidi senkronize ilişkidir. 319

anne-bebek, 173 baba-bebeği kapsayan araştırmalarıyla Pesonen, ve arkadaşları, annelerin depresyon skalalarının babaların skalalarından daha yüksekte olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Depresif belirtilerle ailenin bağlanma stilleri arasında önemli bir ilişki tespit edilmiştir. Güvensiz bağlanma stili bulunan bireylerin daha çok depresif belirti bildirmeye yatkın olduğunu söyleyen araştırmacılar çift ilişkilerinde güvenli bağlanma stiline sahip olan bireylere oranla daha az memnuniyet, güven ve iletişim bildirdiklerine ulaşmışlardır. Güvenli bağlanma Mikulincer, ve arkadaşlarının yaptığı çalışmalara göre semptomatoloji oluşumuyla zıt yönlü korelasyonda bulunurken kaygılı ve kaçınan bağlanma ile pozitif yönlü korelasyonda bulunmuştur. Uyumun olmasını kolaylaştıran güvenli bağlanma böylelikle iyi olmanın sağlanmasında da etkili olur. Bu uyumun işlevini Mikulincer ve Florian 3 kaynağa ayırmıştır. Bunlardan birincisi; aniden oluşabilecek sorunlara karşı kalkan görevi gören, hayata iyimser bakan güvenli kişilerdir. Olumlu bakış açısına olan güvenli kişilerin, kendiliğe fayda duygusuyla yaşam sorunlarının karşısında durmaları ikinci kaynağı oluştururken üçüncüsünde ise; güvenli kişiler yeni bilgilere ve yeni bilgilerle yüzleşmeye hazır olup daha gerçekçi başa çıkma yöntemlerine sahip olurlar. Depresif kadınlarla depresif olmayan kadınların karşılaştırıldığı bazı araştırmalara göre, depresifler kadınların daha fazla güvensiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Negatif kendilik temsilleri yani korkulu ve kaygılı bağlanmanın depresyon ile ilişkili olduğunu söyleyen Murphy ve Bates'e göre bireyde korkulu ve kaygılı bağlanma stili gelişmişse depresif olma ihtimalleri de diğerlerine oranla daha fazladır. Güvenilir kişilere oranla kaçınan ve kaygılı/kararsız kişilerde daha fazla kaygı ve daha fazla hostilin olduğu gözlenmiştir (Yıldız, 2005).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma ilişkisel tarama modeli olarak tasarlanmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez(Karasar,2012:77).

3.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Bu araştırmanın evrenini İstanbul LGBT Dayanışma Derneği üyelerinden oluşmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini ise İstanbul LGBT Dayanışma Derneği üyeleri arasından rastgele yöntemle seçilmiş 200 bireyden oluşmaktadır.

3.3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu araştırmanın temel amacı eşcinsel bireylerin ebeveynleri ya da bakım verenleriyle erken dönem çocukluk ilişkilerinde oluşturduğu bağlanma ilişkilerinin ve depresyon düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının araştırılmasıdır.

Erken dönem gelişim sürecinde oluşan bağlanma stilleri bireylerin daha sonraki dönemlerde yaşamsal ilişkilerinde son derece kritik etkilere sahip olan bir faktördür. Bağlanma, bireylerin kurdukları arkadaşlık ilişkilerini, aile ilişkileri, duygusal ilişkiler ve kişilerin ruhsal sağlığını etkileyen bir psikolojik faktör olduğundan bu araştırma bağlanma stillerinin çevreyle olan ilişkilerde ve bireylerin yaşamlarını ciddi düzeyde olumsuz etkileyebilen depresyon belirtilerini artırıp arttırmadığını araştırması açısından önemlidir.

3.4. HİPOTEZLER

1. Eşcinsel bireylerde bağlanma stilleri ve anne-baba tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

2. Eşcinsel bireylerde bağlanma stilleri ve depresyon düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

3. Eşcinsel bireylerde bağlanma stilleri ve anne-baba eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

3.5. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Eşcinsel bireylerde bağlanma stilleri ve depresyon düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3.5.1. Alt Problemler

1. Eşcinsel bireylerde bağlanma stilleri ve anne-baba tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. Eşcinsel bireylerde bağlanma stilleri ve depresyon düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3. Eşcinsel bireylerde bağlanma stilleri ve anne-baba eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3.6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

3.6.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu form araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. KBF’de katılımcıların sosyodemografik durumuna ilişkin sorular yer almıştır. Bu sorular yaş, cinsiyet, anne-baba eğitim durumu gibi sosyodemografik özellikleri kapsamaktadır. KBF Ek 1’de verilmiştir.

3.6.2. İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA)

Bartholomew ve Horowitz tarafından geliştirilen, Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Sümer ve Güngör tarafından yapılan bu ölçek ergenlerin bağlanma stillerini ölçmek için kullanılmıştır. Ölçeklerin iç tutarlılığı 0.82’dir. Ölçek 17 maddeden oluşmakta, yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk ve benzerlerini ve bağlanma stillerini tanımlamayı amaçlamaktadır. Korkulu,

kayıtsız, güvenli, saplantılı bağlanma olmak üzere 4 farklı derecede değerlendirme yapmaktadır. Ölçekteki her madde 1-7 arasında puanlanmaktadır. Korkulu bağlanmayı gösteren sorular 1, 4, 9, 14; kayıtsız bağlanmayı gösteren sorular 2, 5, 12, 13, 16; güvenli bağlanmayı gösteren sorular 3, 7, 8, 10, 17; saplantılı bağlanmayı gösteren sorular 5 (ters yüklü), 6, 11, 15. sorulardır. Ölçekte yer alan bir madde (5. madde) hem kayıtsız hem de saplantılı bağlanma stili için kullanılmaktadır. Ölçekteki ters maddeler 5, 7, 17. maddelerdir. Güvenli bağlanma boyutu dışındaki etkenlerde puan artışı sağlıklı bağlanmayı göstermektedir. Ölçekten toplam puan elde edilmemekte, faktör puanları değerlendirilmektedir (Akdağ, 2011).

3.6.2. Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ)

Beck Depresyon Ölçeği, depresyonda ortaya çıkan belirtileri ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Ölçek 21 maddeden oluşmaktadır (Beck, 1961). “Beck Depresyon Ölçeğindeki her madde, depresyona özgü bir davranışsal örüntüyü belirlemekte ve azdan çoğa doğru giden dört derecelik kendini değerlendirme cümlesini içermektedir. Sıfırdan, 3’e kadar, depresyonun ciddiyetine göre sıralanmış bu cümleler, depresyonun görünümüne ilişkin olup, etiyolojisine ilişkin herhangi bir kuramı yansıtmamaktadır. Bu belirtiler; depresif ruh durumu, karamsarlık, başarısızlık duygusu, doyum alamama, suçluluk duyguları, ağlama nöbetleri, tedirginlik, sosyal çekilme, kararsızlık, bedensel imajın çarpıtılması, çalışma inhibisyonu, uyku bozukluğu, yorgunluk, iştah azalması, kilo kaybı, somatik meşguliyetler ve libido kaybıdır” (Hisli, 1988). Beck Depresyon Ölçeğinin Türkçeye uyarlaması Hisli (1988) tarafından gerçekleştirilmiştir. Uyarlama çalışmasının örneklemini İzmir Devlet Hastanesi Psikiyatri Polikliniğine başvuran 63 hasta oluşturmaktadır. Hastaların %57’si kadın, %43’ü erkektir. Bu çalışma neticesinde kesme noktası konusunda, 17 ve üstündeki depresyon puanının, normalin üstünde depresyonu %90 ihtimalle belirleyebileceği belirtilmiştir (Hisli, 1988). Hisli, ölçeğin hem Türkçe hem de İngilizce formunu birer hafta arayla katılımcılara uygulamıştır. İki form arasındaki korelasyon katsayıları .81 ve .73 olarak bulunmuştur. Hisli 1989 yılında ölçeğin güvenilirlik çalışmasını gerçekleştirmiştir. Ölçeği 259 üniversite öğrencisine uygulamıştır. Ölçeğin iki yarım test güvenilirlik katsayısı .74 olarak bulunmuştur (Şenkal, 2013). Ölçekte her maddede

dört seçenek bulunmaktadır. Katılımcılardan bu seçeneklerden kendine en uygun olanı işaretlemesi istenmektedir. Seçenekler 0 ile 3 arasında puanlamalar içerir. Toplam puan 0 ile 63 arasında değişmektedir. 17 ve üzerinde puan alanlar riskli grup olarak belirlenmektedir (Hisli, 1989).

3.7. SAYILTILAR

1. Araştırmanın örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmıştır
2. Araştırmaya katılan bireylerin, Demografik Bilgi Formu, İlişki Ölçekleri Anketi ve Beck Depresyon Ölçeğinde yer alan soruları içtenlikle ve gerçek durumlarını yansıtacak şekilde cevapladıkları varsayılmıştır.
3. Araştırmada kullanılan Demografik Bilgiler Formu'nun katılımcıların demografik özelliklerini; İlişki Ölçekleri Anketi'nin, kişilerin bağlanma ilişkilerini ve bağlanma stillerini; Beck Depresyon Ölçeği'nin ise katılımcıların depresyon düzeylerini ölçtüğü varsayılmıştır.

3.8. SINIRLILIKLAR

1. Bu araştırma İstanbul yaşamını devam ettiren ve gönüllülük esasına göre rastgele seçilen LGBT Dayanışma Derneği üyesi 200 bireyden toplanan veriler ile sınırlıdır.
2. Araştırmada incelen bireylerin bağlanma stilleri verileri, yalnızca İlişki Ölçekleri Anketi'nin ölçtüğü maddelerle sınırlıdır.
3. Araştırmada incelenen bireylerin depresyon düzeyi verileri, yalnızca Beck Depresyon Ölçeği'nin ölçtüğü maddelerle sınırlıdır.

3.9. VERİLERİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır.

Bağlanma envanterinin alt ölçekleri ve depresyon ölçeği normal dağılmamaktadır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Kruskal Wallis H-Testi kullanılmıştır. Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiyi Spearman korelasyon ile test edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma doğrultusunda örneklem grubundan toplanan verilerin çözümlenmesiyle elde edilen sonuçların tabloları, yorumları ile birlikte sunulmuştur. Örneklem grubuna uygulanan “Kişisel Bilgi Formu” ile elde edilen veriler grubun genel özellikleri frekans ve yüzde dağılımları şeklinde tablolastırılmıştır.

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Çeşitli Değişkenlere İlişkin Dağılımı (n=200)

		<i>N</i>	%
Yaş	18 - 20 yaş arası	56	28.0
	21 - 23 yaş arası	94	47.0
	24 - 25 yaş	50	25.0
Doğum sırası	İlk çocuk	72	36.0
	Ortanca çocuk	69	34.5
	Son çocuk	59	29.5
Kaç kardeşler	Tek çocuk	15	7.5
	İki kardeş	82	41.0
	Üç kardeş	78	39.0
	Dört kardeş ve üzeri	25	12.5
Eğitim düzeyi	Ortaokul mezunu ve altı	34	17.0
	Lise mezunu	46	23.0
	Üniversite mezunu	97	48.5
	Yüksek lisans	23	11.5
Annelerin eğitim düzeyi	İlkokul mezunu ve altı	29	14.5
	Ortaokul mezunu	42	21.0
	Lise mezunu	71	35.5
	Üniversite mezunu	43	21.5
	Yüksek lisans ve üzeri	15	7.5
Babaların eğitim düzeyi	İlkokul mezunu ve altı	17	8.5
	Ortaokul mezunu	32	16.0
	Lise mezunu	77	38.5
	Üniversite mezunu	55	27.5
	Yüksek lisans ve üzeri	19	9.5
Gelir düzeyi	2500 TL ve altı	25	12.5
	2501 ve 3000 TL arası	66	33.0
	3001 ve 4000 TL arası	77	38.5
	4001 TL ve üzeri	32	16.0
Annelerden algılanan tutum	İçten,sevgi dolu ve anlayışlı	132	66.0
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	44	22.0
	Otoriter ve kuralcı	24	12.0
Babalardan algılanan tutum	İçten,sevgi dolu ve anlayışlı	115	57.5
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	53	26.5
	Otoriter ve kuralcı	32	16.0
Karakter	Sakin	61	30.5
	Saldırgan	26	13.0
	Girişken	63	31.5
	Çekingen	50	25.0

Araştırma dahilinde kişisel bilgi formunu ve anket sorularını yanıtlayan 200 bireyin yaş ortalaması 21.75 ± 2.18 (min.18 yaşında, max. 25 yaşında) olduğu görülmüştür. Bireylerin 72'si (%36.0) ilk çocuk, 82'si (%41.0) iki kardeş olduğu, 97'si (%48.5) üniversite mezunu olduğu, 71'inin (%35.5) annesi lise mezunu, 77'sinin (%38.5) babası lise mezunu, 77'sinin (%38.5) ailesinin geliri 3001-4000 TL arasında olduğu, 132'si (%66.0) annelerinden içten, sevgi dolu, anlayışlı bir tutum görmekte olduğu, 115'i (%57.5) babalarından içten, sevgi dolu, anlayışlı bir tutum görmekte olduğu ve 63'ü (%31.5) girişken bir yapıya sahip olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.2: Bireylerin Bağlanma Envanterinin Alt Ölçeklerinden ve Beck Depresyon Ölçeğinden Aldıkları Puan Ortalamalarının Gruba Göre Dağılımı

Ölçekler	Ort. ve SD
Güvenli bağlanma ölçeği	34.92 ± 6.83
Saplantılı bağlanma ölçeği	24.93 ± 6.98
Korkulu bağlanma ölçeği	28.55 ± 7.03
Kayıtsız bağlanma ölçeği	30.70 ± 7.64
Beck depresyon ölçeği	5.73 ± 5.51

Bireylerin güvenli bağlanma ölçeğinin ortalaması (34.92 ± 6.83) olduğu saptanmıştır. Bireylerin kayıtsız bağlanma ölçeğinin ortalaması (30.70 ± 7.64) olduğu saptanmıştır. Bireylerin korkulu bağlanma ölçeğinin ortalaması (28.55 ± 7.03) olduğu saptanmıştır. Bireylerin saplantılı bağlanma ölçeğinin ortalaması (24.93 ± 6.98) olduğu saptanmıştır. **Ortalama değere baktığımızda grubun güvenli bağlanmaya sahip olduğu görülmüştür.** Bireylerin depresyon ölçeğinin ortalaması (5.73 ± 5.51) olduğu saptanmıştır.

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde birinci olarak “bireylerin yaşı ile bağlanma envanterinin alt ölçekleri ve beck depresyon ölçeğinin puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 4.3: Bireylerin Yaşları İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Yaş
Güvenli bağlanma ölçeği	r	.187
	p	.058
Saplantılı bağlanma ölçeği	r	.072
	p	.312
Korkulu bağlanma ölçeği	r	-.003
	p	.961
Kayıtsız bağlanma ölçeği	r	-.015
	p	.835
Beck depresyon ölçeği	r	.004
	p	.961

Tablo 4.3’de görüldüğü gibi; bireylerin yaşları ile güvenli, saplantılı, korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinin puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla *Sperman Korelasyon-Testi* yapılmış; bireylerin yaşları ile güvenli, saplantılı, korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde ikinci olarak “Bireylerin doğum sırası ile bireylerin bağlanma envanterinin alt ölçekleri ve beck depresyon ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 4.4: Bireylerin Doğum Sırası İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşı

	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Güvenli bağlanma	İlk çocuk	72	112.91	2	13.602	.001**	1
	Ortanca çocuk	69	92.46				
	Son çocuk	59	77.49				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Saplantılı bağlanma	İlk çocuk	72	92.90	2	4.434	.109	-
	Ortanca çocuk	69	97.50				
	Son çocuk	59	113.29				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Korkulu bağlanma	İlk çocuk	72	96.25	2	4.761	.093	-
	Ortanca çocuk	69	112.45				
	Son çocuk	59	91.71				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Kayıtsız bağlanma	İlk çocuk	72	97.68	2	3.766	.152	-
	Ortanca çocuk	69	93.30				
	Son çocuk	59	112.36				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Beck depresyon	İlk çocuk	72	105.87	2	4.612	.100	-
	Ortanca çocuk	69	88.50				
	Son çocuk	59	107.98				
	Toplam	200					

*p<0.05

Tablo 4.4’de görüldüğü gibi; bireylerin doğum sıralarına göre saplantılı, korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla *Kruskal Wallis H-Testi* yapılmış ve saplantılı, korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinde doğum sırası açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Bireylerin doğum sıraları arasında güvenli bağlanma ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır [k-w=13.602, p=.001]. Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığının hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniği olarak Mann Whitney U testi uygulanmıştır. **Güvenli bağlanma ölçeği puanları açısından ilk**

çocuk olan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır. İlk çocuk olan bireylerin diğer bireylere oranla güvenli bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.4.1: Bireylerin Doğum Sırası İle Güvenli Bağlanma Ölçeğinin Puanları Açısından “Mann Witney U” Testi İle Karşılaştırılması

<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Güvenli bağlanma ölçeği	İlk çocuk	72	35.60	6.25	2334.00	-.621
	Ortanca çocuk	69	33.57	6.57		
	Toplam	141				
<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Güvenli bağlanma ölçeği	İlk çocuk	72	35.60	6.25	1473.00	-3.01
	Son çocuk	59	32.06	7.02		
	Toplam	131				
<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Güvenli bağlanma ölçeği	Ortanca çocuk	69	33.57	6.57	1329.00	-3.38
	Son çocuk	59	32.06	7.02		
	Toplam	128				

****p<0.01**

Tablo 4.4.1’de görüldüğü gibi; bireylerin doğum sıralarına göre gruplar arasında güvenli bağlanma ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0.01$). **Güvenli bağlanma ölçeği puanları açısından ilk çocuk olan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır [U=1473.00, p=0.003]. İlk çocuk olan bireylerin diğer bireylere oranla güvenli bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde üçüncü olarak “Bireylerin kaç kardeş oldukları ile bireylerin bağlanma envanterinin alt ölçekleri ve beck depresyon ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 4.5: Bireylerin Kaç Kardeş Oldukları İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Güvenli bağlanma	Tek çocuk	15	123.63				
	İki kardeş	82	92.05	3			
	Üç kardeş	78	103.44		4.525	.210	-
	Dört kardeş ve üzeri	25	105.14				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Saplantılı bağlanma	Tek çocuk	15	91.93				
	İki kardeş	82	99.57				
	Üç kardeş	78	103.93	3	.690	.876	-
	Dört kardeş ve üzeri	25	98.00				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Korkulu bağlanma	Tek çocuk	15	111.33				
	İki kardeş	82	88.26				
	Üç kardeş	78	105.53	3	7.292	.063	-
	Dört kardeş ve üzeri	25	118.44				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Kayıtsız bağlanma	Tek çocuk	15	113.47				
	İki kardeş	82	94.51				
	Üç kardeş	78	107.40	3	3.489	.322	-
	Dört kardeş ve üzeri	25	90.82				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Beck depresyon	Tek çocuk	15	101.03				
	İki kardeş	82	98.94				
	Üç kardeş	78	100.46	3	.244	.970	-
	Dört kardeş ve üzeri	25	105.42				
	Toplam	200					

Tablo 4.5’de görüldüğü gibi; bireylerin kaç kardeş olduklarına göre güvenli, saplantılı, korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla *Kruskal Wallis H-Testi* yapılmış ve güvenli, saplantılı, korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinde doğum sırası açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde dördüncü olarak “Bireylerin eğitim düzeyleri ile bireylerin bağlanma envanterinin alt ölçekleri ve beck depresyon ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 4.6: Bireylerin Eğitim Düzeyleri İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
<i>Güvenli bağlanma</i>	Ortaokul mezunu ve altı	34	112.37				
	Lise mezunu	46	80.43				
	Üniversite mezunu	97	105.35	3	7.06	.053	-
	Yüksek lisans ve üzeri	23	102.65				
	<i>Toplam</i>	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
<i>Saplantılı bağlanma</i>	Ortaokul mezunu ve altı	34	105.21				
	Lise mezunu	46	122.67				
	Üniversite mezunu	97	99.68	3	13.738	.099	-
	Yüksek lisans ve üzeri	23	97.02				
	<i>Toplam</i>	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
<i>Korkulu bağlanma</i>	Ortaokul mezunu ve altı	34	102.90				
	Lise mezunu	46	107.61				
	Üniversite mezunu	97	99.13	3	1.822	.610	-
	Yüksek lisans ve üzeri	23	88.50				
	<i>Toplam</i>	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
<i>Kayıtsız bağlanma</i>	Ortaokul mezunu ve altı	34	91.28				
	Lise mezunu	46	111.01				
	Üniversite mezunu	97	97.29	3	2.978	.395	-
	Yüksek lisans ve üzeri	23	106.63				
	<i>Toplam</i>	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
<i>Beck depresyon</i>	Ortaokul mezunu ve altı	34	104.66				
	Lise mezunu	46	116.65				
	Üniversite mezunu	97	91.59	3	6.117	.106	-
	Yüksek lisans ve üzeri	23	99.63				
	<i>Toplam</i>	200					

Tablo 4.6’da görüldüğü gibi; bireylerin eğitim düzeylerine göre güvenli, saplantılı, korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla *Kruskal Wallis H-Testi* yapılmış ve güvenli, saplantılı, korkulu, kayıtsız ve depresyon

ölçeklerinde eğitim düzeyi açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde beşinci olarak “Bireylerin annelerinin eğitim düzeyleri ile bireylerin bağlanma envanterinin alt ölçekleri ve beck depresyon ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 4.7. Bireylerin Annelerinin Eğitim Düzeyleri İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Güvenli bağlanma	İlkokul mezunu ve altı	29	89.38				
	Ortaokul mezunu	42	102.62				
	Lise mezunu	71	99.93	4	1.555	.817	-
	Üniversite mezunu	43	105.97				
	Yüksek lisans ve üzeri	15	103.10				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Saplantılı bağlanma	İlkokul mezunu ve altı	29	110.10				
	Ortaokul mezunu	42	108.50				
	Lise mezunu	71	94.18	4	2.665	.615	-
	Üniversite mezunu	43	97.80				
	Yüksek lisans ve üzeri	15	97.17				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Korkulu bağlanma	İlkokul mezunu ve altı	29	112.02				
	Ortaokul mezunu	42	103.92				
	Lise mezunu	71	99.25	4	3.642	.457	-
	Üniversite mezunu	43	99.27				
	Yüksek lisans ve üzeri	15	78.13				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Kayıtsız bağlanma	İlkokul mezunu ve altı	29	107.17				
	Ortaokul mezunu	42	97.06				
	Lise mezunu	71	97.90	4	3.996	.407	-
	Üniversite mezunu	43	110.83				
	Yüksek lisans ve üzeri	15	79.93				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Beck depresyon	İlkokul mezunu ve altı	29	107.21				
	Ortaokul mezunu	42	116.11				
	Lise mezunu	71	96.27	4	5.685	.224	-
	Üniversite mezunu	43	93.29				
	Yüksek lisans ve üzeri	15	84.50				
	Toplam	200					

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi; bireylerin annelerinin eğitim düzeylerine göre güvenli, saplantılı, korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla *Kruskal Wallis H-Testi* yapılmış ve güvenli, saplantılı, korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinde annelerin eğitim düzeyi açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde altıncı olarak “Bireylerin babalarının eğitim düzeyleri ile bireylerin bağlanma envanterinin alt ölçekleri ve beck depresyon ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 4.8. Bireylerin Babalarının Eğitim Düzeyleri İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Güvenli bağlanma	İlkokul mezunu ve altı	17	91.38				
	Ortaokul mezunu	32	89.23				
	Lise mezunu	77	97.12	4	6.136	.044*	5>4
	Üniversite mezunu	55	116.26				
	Yüksek lisans ve üzeri	19	120.68				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Saplantılı bağlanma	İlkokul mezunu ve altı	17	95.41				
	Ortaokul mezunu	32	102.36				
	Lise mezunu	77	104.85	4	2.161	.706	-
	Üniversite mezunu	55	100.52				
	Yüksek lisans ve üzeri	19	84.24				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Korkulu bağlanma	İlkokul mezunu ve altı	17	96.32				
	Ortaokul mezunu	32	98.08				
	Lise mezunu	77	106.99	4	2.792	.593	-
	Üniversite mezunu	55	99.98				
	Yüksek lisans ve üzeri	19	83.53				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Kayıtsız bağlanma	İlkokul mezunu ve altı	17	80.26				
	Ortaokul mezunu	32	101.55				
	Lise mezunu	77	103.89	4	2.407	.661	-
	Üniversite mezunu	55	101.57				
	Yüksek lisans ve üzeri	19	100.00				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Beck depresyon	İlkokul mezunu ve altı	17	129.18				
	Ortaokul mezunu	32	107.30				
	Lise mezunu	77	94.66	4	5.764	.217	-
	Üniversite mezunu	55	97.95				
	Yüksek lisans ve üzeri	19	94.45				
	Toplam	200					

*p<0.05

Tablo 4.8’de görüldüğü gibi; bireylerin babalarının eğitim düzeylerine göre saplantılı, korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla *Kruskal Wallis H-Testi* yapılmış ve saplantılı, korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinde

babaların eğitim düzeyi açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Bireylerin babalarının eğitim düzeyleri arasında güvenli bağlanma ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır [k-w=6.136, $p=.044$]. Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığının hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniği olarak Mann Whitney U testi uygulanmıştır. **Güvenli bağlanma ölçeği puanları açısından babası üniversite mezunu ve üzeri olan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır. Babası üniversite mezunu ve üzeri olan bireylerin diğer bireylere oranla güvenli bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Tablo 4.8.1: Bireylerin Babalarının Eğitim Düzeyleri İle Güvenli Bağlanma Ölçeğinin Puanları Açısından “Mann Witney U” Testi İle Karşılaştırılması

<i>Grup</i>		<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Güvenli bağlanma ölçeği</i>	İlkokul mezunu ve altı	17	33.70	6.59			
	Ortaokul mezunu	32	33.56	7.86	262.00	-.210	.833
	Toplam	49					
<i>Grup</i>		<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Güvenli bağlanma ölçeği</i>	İlkokul mezunu ve altı	17	33.70	6.59			
	Lise mezunu	77	34.52	7.30	624.50	-.296	.767
	Toplam	94					
<i>Grup</i>		<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Güvenli bağlanma ölçeği</i>	İlkokul mezunu ve altı	17	33.70	6.59			
	Üniversite mezunu	55	36.83	5.40	343.00	-1.65	.098
	Toplam	72					
<i>Grup</i>		<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Güvenli bağlanma ölçeği</i>	İlkokul mezunu ve altı	17	33.70	6.59			
	Yüksek lisans mezunu	19	37.91	6.43	151.00	.738	.047*
	Toplam	36					
<i>Grup</i>		<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Güvenli bağlanma ölçeği</i>	Ortaokul mezunu	32	33.56	7.86			
	Lise mezunu	77	34.53	7.30	1140.00	-.614	.539
	Toplam	109					
<i>Grup</i>		<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Güvenli bağlanma ölçeği</i>	Ortaokul mezunu	32	33.56	7.86			
	Üniversite mezunu	55	36.83	5.40	65.00	-2.07	.038*
	Toplam	87					
<i>Grup</i>		<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Güvenli bağlanma ölçeği</i>	Ortaokul mezunu	32	33.56	7.86			
	Yüksek lisans mezunu	19	37.91	6.43	280.50	-.459	.023*
	Toplam	51					
<i>Grup</i>		<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Güvenli bağlanma ölçeği</i>	Lise mezunu	77	34.53	7.30			
	Üniversite mezunu	55	36.83	5.40	1721.00	1.83	.066
	Toplam	132					
<i>Grup</i>		<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Güvenli bağlanma ölçeği</i>	Lise mezunu	77	34.53	7.30			
	Yüksek lisans mezunu	19	37.91	6.43	717.00	-.134	.893
	Toplam	96					
<i>Grup</i>		<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Güvenli bağlanma ölçeği</i>	Üniversite mezunu	55	36.83	5.40			
	Yüksek lisans mezunu	19	37.91	6.43	411.50	-1.37	.168
	Toplam	74					

*p<0.05

Tablo 4.8.1’de görüldüğü gibi; bireylerin babalarının eğitim düzeylerine göre gruplar arasında güvenli bağlanma ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0.05$). **Güvenli bağlanma ölçeği puanları açısından babası üniversite mezunu ve yüksek lisans mezunu olan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır. Babası üniversite mezunu ve yüksek lisans mezunu olan bireylerin diğer bireylere oranla güvenli bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yedinci olarak “Bireylerin ailelerinin gelir düzeyleri ile bireylerin bağlanma envanterinin alt ölçekleri ve beck depresyon ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 4.9. Bireylerin Ailelerinin Gelir Düzeyleri İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Güvenli bağlanma	2500 TL ve altı	25	89.78				
	2501 ve 3000 TL arası	66	98.82				
	3001 ve 4000 TL arası	77	100.65	3	2.184	.535	-
	4001 TL ve üzeri	32	111.98				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Saplantılı bağlanma	2500 TL ve altı	25	124.50				
	2501 ve 3000 TL arası	66	101.11				
	3001 ve 4000 TL arası	77	97.10	3	6.080	.108	-
	4001 TL ve üzeri	32	88.67				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Korkulu bağlanma	2500 TL ve altı	25	109.46				
	2501 ve 3000 TL arası	66	100.53				
	3001 ve 4000 TL arası	77	102.95	3	2.375	.498	-
	4001 TL ve üzeri	32	87.55				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Kayıtsız bağlanma	2500 TL ve altı	25	130.06				
	2501 ve 3000 TL arası	66	85.36				
	3001 ve 4000 TL arası	77	101.60	3	11.512	.087	-
	4001 TL ve üzeri	32	105.98				
	Toplam	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
Beck depresyon	2500 TL ve altı	25	120.08				
	2501 ve 3000 TL arası	66	97.95				
	3001 ve 4000 TL arası	77	83.30	3	4.573	.029*	1
	4001 TL ve üzeri	32	85.42				
	Toplam	200					

*p<0.05

Tablo 4.9’da görüldüğü gibi; bireylerin ailelerinin gelir düzeylerine göre güvenli, saplantılı, korkulu ve kayıtsız ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla *Kruskal Wallis H-Testi* yapılmış ve güvenli, saplantılı, korkulu ve kayıtsız ölçeklerinde ailelerin gelir düzeyi açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Bireylerin ailelerinin gelir düzeyleri arasında depresyon ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır [k-w=4.573, p=.029]. Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığının hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniği olarak Mann Whitney U testi uygulanmıştır. **Depresyon ölçeği puanları açısından ailesinin geliri 2500 TL ve altı olan bireylerin aleyhine anlamlı bir fark vardır. Ailesinin geliri 2500 TL ve altı olan bireylerin diğer bireylere oranla depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Tablo 4.9.1: Bireylerin Ailelerinin Gelir Düzeyleri İle Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Mann Witney U” Testi İle Karşılaştırılması

	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Depresyon ölçeği</i>	2500 TL ve altı	25	33.32	7.39			
	2501 ve 3000 TL arası	66	34.78	7.02	691.50	-1.19	.234
	Toplam	91					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Depresyon ölçeği</i>	2500 TL ve altı	25	33.32	7.39			
	3001 ve 4000 TL arası	77	35.01	6.84	701.00	-2.04	.041*
	Toplam	102					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Depresyon ölçeği</i>	2500 TL ve altı	25	33.32	7.39			
	4001 TL ve üzeri	32	34.25	5.94	305.50	-1.52	.127
	Toplam	57					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Depresyon ölçeği</i>	2501 ve 3000 TL arası	66	34.78	7.02			
	3001 ve 4000 TL arası	77	35.01	6.84	2273.00	-1.09	.276
	Toplam	143					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Depresyon ölçeği</i>	2501 ve 3000 TL arası	66	34.78	7.02			
	4001 TL ve üzeri	32	34.25	5.94	963.00	-.707	.479
	Toplam	98					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Depresyon ölçeği</i>	3001 ve 4000 TL arası	77	35.01	6.84			
	4001 TL ve üzeri	32	34.25	5.94	1207.00	.167	.867
	Toplam	109					

*p<0.05

Tablo 4.9.1’de görüldüğü gibi; bireylerin ailelerinin gelir düzeylerine göre gruplar arasında depresyon ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0.01$). **Depresyon ölçeği puanları açısından ailesinin geliri 2500 TL ve altı olan bireylerin aleyhine anlamlı bir fark vardır [U=701.00, $p=0.041$]. Ailesinin geliri 2500 TL ve altı olan bireylerin diğer bireylere oranla depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde sekizinci olarak “Bireylerin annelerinden algıladığı tutum ile bireylerin bağlanma envanterinin alt ölçekleri ve Beck depresyon ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 4.10. Bireylerin Annelerinden Algıladığı Tutum İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
<i>Güvenli bağlanma</i>	İçten,sevgi dolu	132	104.45				
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	44	95.60				
	Otoriter ve kuralcı	24	87.73	2	2.110	.348	-
	<i>Toplam</i>	200					
<i>Saplantılı bağlanma</i>	İçten,sevgi dolu	132	89.23				
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	44	116.65				
	Otoriter ve kuralcı	24	132.90	2	16.417	.000**	3
	<i>Toplam</i>	200					
<i>Korkulu bağlanma</i>	İçten,sevgi dolu	132	98.62				
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	44	111.69				
	Otoriter ve kuralcı	24	90.33	2	2.564	.277	-
	<i>Toplam</i>	200					
<i>Kayıtsız bağlanma</i>	İçten,sevgi dolu	132	101.50				
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	44	104.72				
	Otoriter ve kuralcı	24	87.29	2	1.544	.462	-
	<i>Toplam</i>	200					
<i>Beck depresyon</i>	İçten,sevgi dolu	132	99.68				
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	44	105.50				
	Otoriter ve kuralcı	24	95.83	2	.515	.773	-
	<i>Toplam</i>	200					

** $p<0.01$

Tablo 4.10’da görüldüğü gibi; bireylerin annelerinden algıladığı tutumlara göre güvenli, korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla *Kruskal Wallis H-Testi* yapılmış ve güvenli, korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinde annelerin tutumu açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Bireylerin annelerinden algıladığı tutumlar arasında saplantılı bağlanma ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır [$k-w=16.417$, $p=.000$]. Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığının hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniği olarak Mann Whitney U testi uygulanmıştır. **Saplantılı bağlanma ölçeği puanları açısından annesinden otoriter ve kuralcı tutum algılayan bireylerin aleyhine anlamlı bir fark vardır. Annesinden otoriter ve kuralcı tutum algılayan bireylerin diğer bireylere oranla saplantılı bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Tablo 4.10.1: Bireylerin Annelerinden Algıladığı Tutumlar İle Saplantılı Bağlanma Ölçeğinin Puanları Açısından “Mann Witney U” Testi İle Karşılaştırılması

	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Saplantılı bağlanma ölçeği	İçten,sevgi dolu	132	23.54	6.86	2099.00	-2.77	.056
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	44	26.95	6.60			
	Toplam	176					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Saplantılı bağlanma ölçeği	İçten,sevgi dolu	132	23.54	6.86	901.00	-3.38	.001**
	Otoriter ve kuralcı	24	28.87	6.01			
	Toplam	156					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Saplantılı bağlanma ölçeği	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	44	26.95	6.60	433.00	-1.30	.194
	Otoriter ve kuralcı	24	28.87	6.01			
	Toplam	68					

** $p<0.01$

Tablo 4.10.1’de görüldüğü gibi; bireylerin annelerinden algıladığı tutumlara göre gruplar arasında saplantılı bağlanma ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0.01$). **Saplantılı bağlanma ölçeği puanları**

açısından annelerinden otoriter kuralcı tutum algılayan bireylerin aleyhine anlamlı bir fark vardır [$U=901.00$, $p=0.01$]. Annelerinden otoriter kuralcı tutum algılayan bireylerin diğer bireylere oranla saplantılı bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde dokuzuncu olarak “Bireylerin babalarından algıladığı tutum ile bireylerin bağlanma envanterinin alt ölçekleri ve beck depresyon ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 4.11. Bireylerin Babalarından Algıladığı Tutum İle Bağlanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeğinin Puanları Açısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
<i>Güvenli bağlanma</i>	İçten,sevgi dolu	115	111.10				
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	53	80.02				
	Otoriter ve kuralcı	32	96.31	2	10.714	.005**	1
	<i>Toplam</i>	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
<i>Saplantılı bağlanma</i>	İçten,sevgi dolu	115	86.84				
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	53	120.45				
	Otoriter ve kuralcı	32	116.53	2	15.599	.000**	2>3
	<i>Toplam</i>	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
<i>Korkulu bağlanma</i>	İçten,sevgi dolu	115	101.23				
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	53	91.92				
	Otoriter ve kuralcı	32	112.06	2	2.496	.287	-
	<i>Toplam</i>	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
<i>Kayıtsız bağlanma</i>	İçten,sevgi dolu	115	95.19				
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	53	108.20				
	Otoriter ve kuralcı	32	106.83	2	2.320	.313	-
	<i>Toplam</i>	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı fark</i>
<i>Beck depresyon</i>	İçten,sevgi dolu	115	99.55				
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	53	106.17				
	Otoriter ve kuralcı	32	94.52	2	.889	.641	-
	<i>Toplam</i>	200					

** $p<0.01$

Tablo 4.10’da görüldüğü gibi; bireylerin babalarından algıladığı tutumlara göre korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla *Kruskal Wallis H-Testi* yapılmış ve korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinde babaların tutumu açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Bireylerin babaların algıladığı tutumlar arasında güvenli bağlanma ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır [$k-w=10.714$, $p=.005$]. Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığının hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniği olarak Mann Whitney U testi uygulanmıştır. **Güvenli bağlanma ölçeği puanları açısından babasından içten, sevgi dolu tutum algılayan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır. Babasından içten, sevgi dolu tutum algılayan tutum algılayan bireylerin diğer bireylere oranla güvenli bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Tablo 4.11.1: Bireylerin Babalarından Algıladığı Tutumlar İle Güvenli Bağlanma Ölçeğinin Puanları Açısından “Mann Witney U” Testi İle Karşılaştırılması

	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Güvenli bağlanma ölçeği	İçten,sevgi dolu	115	36.22	6.87	2111.00	-3.20	.001**
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	53	32.54	6.14			
	Toplam	168					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Güvenli bağlanma ölçeği	İçten,sevgi dolu	115	36.22	6.87	1557.00	-1.33	.183
	Otoriter ve kuralcı	32	34.18	6.78			
	Toplam	147					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Güvenli bağlanma ölçeği	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	53	32.54	6.14	699.00	-1.35	.175
	Otoriter ve kuralcı	32	34.18	6.78			
	Toplam	85					

** $p<0.01$

Tablo 4.11.1’de görüldüğü gibi; bireylerin babalarından algıladığı tutumlara göre gruplar arasında güvenli bağlanma ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0.01$). **Güvenli bağlanma ölçeği puanları açısından**

babalarından içten, sevgi dolu tutum algılayan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır [U=2111.00, p=0.01]. Babalarından içten, sevgi dolu tutum algılayan bireylerin diğer bireylere oranla güvenli bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Bireylerin babaların algıladığı tutumlar arasında saplantılı bağlanma ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır [k-w=15.599, p=.000]. Bu işlemin ardından Kruskal Wallis-H sonrası belirlenen anlamlı farklılığının hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı karşılaştırma tekniği olarak Mann Whitney U testi uygulanmıştır. **Saplantılı bağlanma ölçeği puanları açısından babasından otoriter ve kuralcı tutum ile soğuk, sevgisiz ve ilgisiz tutum algılayan bireylerin aleyhine anlamlı bir fark vardır. Babalarından otoriter ve kuralcı tutum ile soğuk, sevgisiz ve ilgisiz tutum algılayan bireylerin diğer bireylere oranla saplantılı bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.**

Tablo 4.11.2: Bireylerin Babalarından Algıladığı Tutumlar İle Saplantılı Bağlanma Ölçeğinin Puanları Açısından “Mann Witney U” Testi İle Karşılaştırılması

	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Saplantılı bağlanma ölçeği</i>	İçten,sevgi dolu	115	23.30	6.73	2019.00	-3.55	.001**
	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	53	27.26	6.63			
	Toplam	168					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Saplantılı bağlanma ölçeği</i>	İçten,sevgi dolu	115	23.30	6.73	1298.00	-2.56	.010**
	Otoriter ve kuralcı	32	26.93	6.97			
	Toplam	147					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
<i>Saplantılı bağlanma ölçeği</i>	Soğuk,sevgisiz ve ilgisiz	53	27.26	6.63	819.00	-.276	.783
	Otoriter ve kuralcı	32	26.93	6.97			
	Toplam	85					

**p<0.01

Tablo 4.11.2’de görüldüğü gibi; bireylerin babalarından algıladığı tutumlara göre gruplar arasında saplantılı bağlanma ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak

anlamli fark bulunmaktadir ($p<0.01$). Saplantili baglanma ölçeği puanlari ačíısından babalarından soğuk, sevgisiz, ilgisiz ve otoriter, kuralcı tutum algılayan bireylerin aleyhine anlamli bir fark vardır. Babalarından soğuk, sevgisiz, ilgisiz ve otoriter, kuralcı tutum algılayan bireylerin diğer bireylere oranla saplantili baglanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onuncu olarak “Bireylerin karakter yapıları ile bireylerin baglanma envanterinin alt ölçekleri ve beck depresyon ölçeği puanlari arasında anlamli bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 4.12. Bireylerin Karakter Yapıları İle Baglanma Envanterinin Alt Ölçekleri ve Beck Depresyon Ölçeđinin Puanlari Ačíısından “Kruskal Wallis” Testi İle Karşılaştırılması

	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamli fark</i>
<i>Güvenli baglanma</i>	Sakin	61	96.03				
	Saldırgan	26	92.17				
	Girişken	63	110.70	3	3.012	.390	-
	Çekingen	50	97.43				
	<i>Toplam</i>	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamli fark</i>
<i>Saplantili baglanma</i>	Sakin	61	92.11				
	Saldırgan	26	121.12				
	Girişken	63	99.06	3	4.780	.189	-
	Çekingen	50	101.83				
	<i>Toplam</i>	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamli fark</i>
<i>Korkulu baglanma</i>	Sakin	61	85.19				
	Saldırgan	26	102.46				
	Girişken	63	113.23	3	7.498	.058	-
	Çekingen	50	102.12				
	<i>Toplam</i>	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamli fark</i>
<i>Kayıtsız baglanma</i>	Sakin	61	90.55				
	Saldırgan	26	105.04				
	Girişken	63	105.08	3	2.634	.451	-
	Çekingen	50	104.51				
	<i>Toplam</i>	200					
	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>S.O.</i>	<i>sd</i>	<i>KW</i>	<i>p</i>	<i>Anlamli fark</i>
<i>Beck depresyon</i>	Sakin	61	99.07				
	Saldırgan	26	103.71				
	Girişken	63	98.56	3	.287	.963	-
	Çekingen	50	103.03				
	<i>Toplam</i>	200					

Tablo 4.12’de görüldüğü gibi; bireylerin karakter yapılarına göre güvenli, saplantılı, korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinden aldıkları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla *Kruskal Wallis H-Testi* yapılmış ve güvenli, saplantılı korkulu, kayıtsız ve depresyon ölçeklerinde babaların tutumu açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde on birinci olarak “bireylerin beck depresyon ölçeğinden aldıkları puanlar ile bağlanma envanterinin alt ölçeklerinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 4.13. Bireylerin Beck Depresyon Ölçeğinden Aldıkları Puanlar ile Bağlanma Envanterinin Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ölçekler		Beck depresyon ölçeği
Güvenli bağlanma	r	-.261
	p	.000**
Saplantılı bağlanma	r	.101
	p	.154
Korkulu bağlanma	r	.057
	p	.420
Kayıtsız bağlanma	r	.056
	p	.432

****p<0.01**

Tablo 4.13’de görüldüğü gibi; bireylerin depresyon ölçeğinden aldıkları puanlar ile saplantılı, korkulu ve kayıtsız bağlanma ölçeklerinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkili olduğu bulunmamıştır ($p>0,05$).

Bireylerin depresyon ölçeğinden aldıkları puanlar ile güvenli bağlanma ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde ilişkili olduğu görülmektedir ($r=-.261$; $*p<0,01$). **Bir diğer deyişle depresyon düzeyleri arttıkça; güvenli bağlanma düzeylerinin de düşme olduğu görülmektedir.**

ARAŞTIRMANIN SONUÇLARI

- ✓ Bireylerin doğum sıraları arasında güvenli bağlanma ölçeği puanı açısından anlamlı fark bulunmaktadır. İlk çocuk olan bireylerin diğer bireylere oranla güvenli bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- ✓ Bireylerin babalarının eğitim düzeyleri arasında güvenli bağlanma ölçeği puanı açısından anlamlı fark bulunmaktadır. Babası üniversite mezunu ve üzeri olan bireylerin diğer bireylere oranla güvenli bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- ✓ Bireylerin ailelerinin gelir düzeyleri arasında depresyon ölçeği puanı açısından anlamlı fark bulunmaktadır. Ailesinin geliri 2500 TL ve altı olan bireylerin diğer bireylere oranla depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- ✓ Bireylerin annelerinden algıladığı tutumlar arasında saplantılı bağlanma ölçeği puanı açısından anlamlı fark bulunmaktadır. Annesinden otoriter ve kuralcı tutum algılayan bireylerin diğer bireylere oranla saplantılı bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- ✓ Bireylerin babaların algıladığı tutumlar arasında güvenli bağlanma ölçeği puanı açısından anlamlı fark bulunmaktadır. Babasından içten, sevgi dolu tutum algılayan tutum algılayan bireylerin diğer bireylere oranla güvenli bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- ✓ Bireylerin babaların algıladığı tutumlar arasında saplantılı bağlanma ölçeği puanı açısından anlamlı fark bulunmaktadır. Babalarından otoriter ve kuralcı tutum ile soğuk, sevgisiz ve ilgisiz tutum algılayan bireylerin diğer bireylere oranla saplantılı bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.
- ✓ Bireylerin depresyon ölçeğinden aldıkları puanlar ile güvenli bağlanma ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı ilişkili olduğu görülmektedir. Bir diğer deyişle depresyon düzeyleri arttıkça; güvenli bağlanma düzeylerinin de düşme olduğu görülmektedir.

TARTIşMA VE YORUM

Bu araştırmanın temel amacı eşcinsel bireylerin ebeveynleri ya da bakım verenleriyle erken dönem çocukluk ilişkilerinde oluşturduğu bağlanma ilişkilerinin ve depresyon düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının araştırılmasıdır.

Erken dönem gelişim sürecinde oluşan bağlanma stilleri bireylerin daha sonraki dönemlerde yaşamsal ilişkilerinde son derece kritik etkilere sahip olan bir faktördür. Bağlanma, bireylerin kurdukları arkadaşlık ilişkilerini, aile ilişkileri, duygusal ilişkiler ve kişilerin ruhsal sağlığını etkileyen bir psikolojik faktör olduğundan bu araştırma bağlanma stillerinin çevreyle olan ilişkilerde ve bireylerin yaşamlarını ciddi düzeyde olumsuz etkileyebilen depresyon belirtilerini arttırıp arttırmadığını araştırması açısından önemlidir. Bu amaçlar kapsamında araştırmaya dahil ettiğimiz bireylerden elde ettiğimiz bulguları yorumladık.

Bireylerin babalarından ve annelerinden algıladığı tutumlar arasında saplantılı bağlanma ölçeği puanı açısından anlamlı fark bulunmaktadır. Annesinden otoriter ve kuralcı tutum algılayan bireylerin diğer bireylere oranla saplantılı bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu; içten, sevgi dolu algılayan bireylerin diğer bireylere oranla güvenli bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Babalarından otoriter ve kuralcı tutum ile soğuk, sevgisiz ve ilgisiz tutum algılayan bireylerin diğer bireylere oranla saplantılı bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Saplantılı bağlanma tarzına sahip bireylerin temel özelliği kendilik algılarının olumsuz olmasıdır. Bu bireyler anlamlı bir kendilik algısı oluşturamamalarının temel nedeni kararsız ve tutarsız anne baba tutumlarıdır. Eğer bakım verenin davranışları anlamlı ve tamamlayıcı değilse kişide güvensiz bağlanma duygusu gelişir. Ebeveynler çocuklarını kendilerini ifade edebilecekleri yaşamsal bir alan yaratarak onların kişilik gelişimine katkıda bulunmalıdırlar. Bu bağlamda örnek vermek gerekirse Bartholomew ve Shaver (1998) saplantılı bağlanma tarzının, olumlu diğerleri modeli ve olumsuz benlik modeli bir araya gelmesinden var olduğunu söylemişlerdir. Bağlanması bu tarz olan bireyler diğerlerince güven ve kabul kazanmak konusunda kaygılı bir yapıya sahiptir. Onlara göre saplantılı bağlanmanın, diğer insanların olumlu değerlendirilmesiyle birlikte bir değersizlik

duygusuna sebep gösterdiğini aktarmışlardır. Bu bağlanma tarzı özelliği gösteren bireyler yakın ilişkilerinde kişisel değerlilik ve kişisel yeterliliği bulmak için uğraşırken güvenli bağlanmaya sahip bireyler yakın ilişkilerde yakınlık konusunda rahattır ve kendileri hakkında değerlik duygusunu içselleştirmişlerdir. Güvenli bağlanmanın, öbür insanların genellikle kabul edici ve uygun tepki vereceği beklentisi, sevilbilirlik ve değerlilik duygusunu gösterdiğini belirtmişlerdir. Güvenli bağlanma stili, olumlu benlik modeli ve olumlu başkaları modelinin birleşiminden oluşur (Kahraman, 2015).

Kaplan 2012 yılında yaptığı çalışmada anne babasıyla iyi ilişkileri olan bireylerin bağlanma stillerinin güvenli geliştiğini belirtmiştir. Bizim çalışmamızı destekler nitelikte sonuçlara ulaşmıştır. Bu çalışmada benzer şekilde anne baba tutumları iyileştikçe bağlanma tarzının güvenli olduğunu saptanmıştır.

Erözkan 2012 yılında yaptığı Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri Ve Karar Stratejileri adlı çalışmada ebeveyn tutumlarının bağlanma stilleri üzerinde etkisi olduğunu belirtmiştir. Olumlu ebeveyn tutumları bireylerde olumlu bağlanma duygusu geliştirdiğini saptamıştır. Literatür çalışmalarında da anne baba tutumlarının bireylerde bağlanma düzeylerine direkt etki ettiğini belirtmiş bu çalışmada bu bulguları destekler nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır.

Bireylerin depresyon ölçeğinden aldıkları puanlar ile güvenli bağlanma ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı ilişkili olduğu görülmektedir. Bir diğer deyişle depresyon düzeyleri arttıkça; güvenli bağlanma düzeylerinin de düşme olduğu görülmektedir.

Erken dönem çocuklukta bakım veren ve çocuk ilişkisinin olumlu gelişmesi için çocuğun sevgi duygusunun giderilmesi ve fiziksel ihtiyaçlarının iyi bir şekilde karşılanması gerekmektedir. Depresyonun temelinde güven duygusunun geliştiği oral dönemde çocuğun bakım vereniyle kurduğu güvensiz ilişki yatar. Güvenli bağlanmaya sahip bireylerin duygu düzenleme sorunları olmayışının temelinde erken dönemde çocukların ihtiyaçlarının kararlı ve tutarlı bir şekilde zamanında giderilmiş olmasıdır. Bağlanmanın psikolojik bağışıklık sistemi olduğu düşünülebilir. Kahraman 2015 yılında yaptığı Ergenlerde Bağlanma Stillerinin Saldırganlık

Davranışları ve Depresyon Düzeyi ile İlişkisi isimli çalışmasında bireylerin korkulu bağlanma alt ölçeğinden aldıkları puanlar arttıkça depresyon ölçeğinden alınan puan da artmaktadır.

Kesebilir ve arkadaşları 2011 yılındaki çalışmalarında hayatın erken dönemlerinde oluşan ve süreklilik gösterdiği bilinen bağlanma biçimini, kişinin diğerleriyle ilişki kurma tarzını biçimlendiren bir fenomen olarak sunmuştur. Bağlanma stillerinin her birinin klinik görünümleri farklı olmasına rağmen ileriye ve geriye dönük fenomenolojik yansımaları olduğu bilinmektedir. Kişinin diğer bireyle yakın bir ilişki kurma durumu ve bu ilişki niteliklerinde destekleyen ve koruyan özelliklere sahiplik durumu yaşamının her çağında yakın ilişkilerinde fark edilebilir. Bağlanma kuramcılarına göre 0-3 yaş döneminde bağlanma tarzı şekillendikten sonraki süreçte neredeyse hiç değişmez. Bowlby'nin araştırmalarından yola çıkılmak üzere doğanın özgün modeli olan güvenli bağlanma sağlıklı süreçlerle ilişkilendirilmişken güvensiz bağlanma biçimi daha sonraki yaşam dönemlerinde psikopatolojinin belirleyicisi olarak düşünülmüştür.

Bireyler baba ve annelerinin eğitim düzeylerine göre güvenli, saplantılı, korkulu, kayıtsız ve depresyon düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak güvenli bağlanma ölçeği puanları açısından babası üniversite mezunu ve üzeri olan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır. Babası üniversite mezunu ve üzeri olan bireylerin diğer bireylere oranla güvenli bağlanma düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Anne babanın sahip olduğu eğitim düzeyi çocuklarla kurduğu iletişimde önemli rol oynamaktadır. Eğitimli annelerin çocuklarının duygularını farkına varmada zorlanmadığını ve onlarla etkili iletişim kurmada daha başarılı olduğu söylenebilir. Özellikle eğitimsiz babaların otoriter tavır takınmaları çocuklarda çekilmeler yaratır. Kendi içine kapanan bireylerin depresif tutumlar sergiledikleri söylenmesi yanlış olmaz. Eğitim seviyesinin yüksek olduğu ailelerde çocukların daha iyi anlaşılması beklenen bir durumdur. Anne ve babanın kararlı tutumlarının çocuklarda davranış sergilemede kararlılık yaratmasına yardımcı olur.

Kahraman 2015 yılında yaptığı Ergenlerde Bağlanma Stillerinin Saldırganlık Davranışları ve Depresyon Düzeyi ile İlişkisi isimli çalışmada bireylerin depresyon düzeyleri ve annelerinin eğitim düzeyi arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Kahraman 2015'in bu çalışmada bizim çalışmamızla çelişmektedir.

Çelik 2006 ise yaptığı çalışmada anne eğitim düzeyinin bağlanma tarzları ve kişilerarası şemalar üzerinde farklılığa yol açmadığı, buna karşın baba eğitim düzeyinin sadece bağlanma tarzları üzerinde bir farklılığa yol açtığı sonucuna ulaşmıştır. Görüldüğü üzere bizim sonuçlara benzeyen bazı çalışmaların olmasına rağmen farklı durumlarda mevcuttur.

Literatür çalışmalarının bazılarında anne eğitim düzeyi bağlanma stilini etkilemezken bazılarında bu durumun son derece önemli bir faktör olduğu belirtilip bu durumun etkisine bakılmıştır.(Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Mayıs/2013).Bizim de çalışmamız da anne eğitim durumu bağlanma stilinde ve katılımcıların depresyon düzeylerinde anlamlı bir fark yaratmamıştır. Fakat babasının eğitim durumu yüksek olan bireylerin bağlanma tarzları güvenli bulunmuştur. Bu duruma sebep olarak katılımcı sayısının sınırlı olması bireylerin sorulara verdiği cevapların niteliği etkili olabilir

ÖNERİLER

Yapılan bu çalışmada eşcinsel bireyleri ifade ederken özellikle birey olarak belirtmeye ve kendilerinin yaşamsal hakkı olan kendin gibi olma yaşam alanlarının yaratılması ve bu bireylerin ötekileştirilmelerine son verilmesi umuduyla alan da çalışanlara, ailelere ve psikologlara bazı önerilere bulunmaya çalışılmıştır.

Önerilerleri şu şekilde sıralayacak olursak, öncelikle eşcinsellik bir yönelim ya da hastalık değildir ve ya tercih değildir, eşcinsellik iki cinse alternatif olarak farklı cinsel varoluştur. Bu tüm bireylerde böyle algılanması gerekmektedir. Kaldı ki tercih olsa dahi insan hakları mahkemesi gereğinde bireyin hayatında yaptığı seçimler dolayı ile yargılamak kişisel hakaret ve özgürlüğe engel kapsamında suç sayılmaktadır.

Farklılıklara saygı kapsamında ailelerin çocuklarına hoşgörü kültürünü vermeleri ve bunu yaşam tarzı haline getirecek yetilerle yetiştirmelidir.

Ayrıca alan da çalışacak meslektaşlarımızın bu konuya daha önem vermeleri ve farklı toplumsal gruplarla çalışmaları gerekmektedir. Halkı bilinçlendirme çalışmaları kapsamında ücretsiz seminerler verilebilir, yazılan makalelerde ve ya köşe yazılarında eşcinsel yönelim konu olarak belirlenebilir. Bu ve benzeri çalışmalar toplu insan kitlelerine ulaşip bilgilendirmeyi kolaylaştıracaktır.

Bir diğer önemli nokta ise çocuk sahibi olan ebeveynlerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Eğer varsa eşcinsel çocukları olan aileler bu çocukları diğerlerinden ayırmadan sevmeli ve onları desteklemelidir. Çocuklarına sahip çıkıp eşcinsel yönelim dolayısı ile artan madde kullanımı, ruhsal bozukluk, maddi yetersizlikten kaynaklanan kötü yaşam şartları gibi birçok olumsuzluğun önüne geçilmiş olacaktır.

Çalışmamızı yürütürken sözel olarak yaptığımız görüşmelerde bize göstermiştir ki hukuki olarak birçok resmi kurumda eşcinsel yönelimi olan bireyler birçok sorunla karşılaşmaktadır.Bu bağlanma yasal olarak ta bazı düzenlemeler yapılmalıdır. Eşcinsel yönelimli bireylerin sahip olduğu haklar anayasal olarak düzenlenirse hukuki olarak haklarını aramaları ve suistimal edilen durumların önüne geçmeleri mümkün olacaktır.

Sonuç olarak bireysel ve toplumsal olarak eşcinsel yönelim hakkında ciddi bilgi eksikliğimiz mevcuttur ve önce bu eksikliklerin giderilip halkın bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Aynı periyoda yasal haklar belirlenip yaşam şartları iyileştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akdağ-Turan, S. (2011). *Ergenlerin Bağlanma Stilleri İle Ebeveynlerinin Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki. Uzmanlık Tezi, Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, Antalya.*
- Akmaz, N. (2009). *Eğitim Yöneticilerinin Bağlanma Stilleri ve Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.*
- Aracı, A. (2012). *Erken ergenlik dönemindeki bireylerde anne-baba ve arkadaşlara bağlanma ile saldırganlık düzeyinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.*
- Arslan, E. (2008). *Bağlanma Stilleri Açısından Ergenlerde Erikson'un Psikososyal Gelişim Dönemleri ve Ego Kimlik Süreçlerinin İncelenmesi. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.*
- Avcı, R. (2006). *Şiddet Davranışı Gösteren ve Göstermeyen Ergenlerin Ailelerinin Aile İşlevleri, Öfke ve Öfke İfade Tarzları Açısından İncelenmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana*
- Babacan, S. S. (2003). *İnsan seksüalitesinin kültürel ve psikososyal yönleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 11(1), 131-136.*
- Bartholomew, K. and Horowitz, L. M. (1991). *Attachment styles among young adolescents, Journal of Personality and Social Psychology, 61, 226-244.*
- Bozkurt, N. (2003). *Depresyonda Bilişsel-Davranışçı Yaklaşımlar: Beck'in Bilişsel Kuramı. Ege Eğitim Dergisi 2003 (3) 2: 59-64*
- Bretherton, I. (1992), "The Origins of Attachment Theory: John Bowlby and Mary Ainsworth", *Developmental Psychology, 28, 759-775.*
- Çabuk, F.D. (2010). *Tıp Öğrencileri Ve Hekimlerin Eşcinsellik Hakkındaki Tutumları Ve Gey Ve Lezbiyenlerin Sağlık Hizmeti Deneyimleri. Tıpta Uzmanlık Tezi. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.*

- Çakır, E. (2006). *Anadolu Öğretmen Liselerinde Okuyan Öğrencilerin Depresyon ve Motivasyon Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.*
- Çelik, G. (2007). *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniğine Başvuran Ergenlerin Özellikleri. Uzmanlık Tezi, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adana.*
- Çubuk, Yılmaz, Ç. (2011). *Madde Kullanımı Deneyimi Yaşamış Kişilerde Benlik Saygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.*
- Dağ, İ. ve ark. (2005). *Televizyon programlarındaki şiddet içeriğinin, müstehcenliği ve mahremiyet ihlallerinin izleyicilerin ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Özel Çalışma Grubu Raporu, Ağustos, 2005.*
- Deniz, M. E. *Ergenlerde Bağlanma Stilleri ile Çocukluk İstismarları ve Suçluluk-Utanç Arasındaki İlişki. Eurasian Journal of Educational Research, 22, s, 89-99, 2006.*
- Doğan, S., Doğan, M., Beştepe, E., & Engin, E. K. E. R. (2008). *Eşcinsellik Tutum Ölçeği geliştirilmesi, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması: Bir ön çalışma. Anatolian Journal of Psychiatry, 9, 84-90.*
- Duyan, V., & Gelbal, S. (2013). *Lezbiyen ve geylere yönelik tutum (LGYT) ölçeği: Güvenirlik ve geçerlik çalışması. Turkish Journal of HIV/AIDS, 7, 106-112.*
- Eken, A. (2010). *Ergenlerin Anne-Babaya Bağlanma Biçimleri İle Öznel İyi Oluş Durumların Sosyal Yetkinlik Beklentileriyle İlişkileri. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.*
- Erdoğan, İ. ve Tamar, M. (2002). *Çocuk ve gençlerdeki major depresif bozukluğa eşlik eden tanıların dağılım ve sıklığının araştırılması. Türk Psikiyatri Dizin, 4(1), 100-106.*

- Ergün, H. (2008). *14-18 Yaş Arası Ergenler ve Ebeveynlerinde Aleksitimik Özellikler, Ebeveyn Tutumları, Bağlanma ve Bağımlılık. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- Erözkan, A. (2004). *Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık Düzeylerini Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 4, Sayı 2. 2004 s- 155-175.*
- Eryüksel, G. N. ve Akün, E. (2003). *Depresyonu Olan Ergenler İle Ana Babalarının Aile İlişkilerinin ve Bilişsel Çarpıtmalarının İncelenmesi. Türk Psikoloji Dergisi, 18:(51), 59-73.*
- Gökbüzoğlu, B. (2008). *Ergenlerin Saldırganlık Düzeyleri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.*
- Gümüş, T. (2000). *Kendini Kabul Düzeyleri Farklı Genel Lise Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Saldırganlık Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.*
- Güner, İ. (2007). *Çatışma Çözme Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Grup Rehberliğinin Lise Öğrencilerinin Saldırganlık ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.*
- Güney, N., Kargı, E., & Çorbacı-Oruç, A. (2004). *Üniversite öğrencilerinin eşcinsellik konusundaki görüşlerinin incelenmesi. Turkish Journal of HIV/AIDS, 7, 131-137.*
- Gürçay, E. (2008). *Ergenlerde Madde Bağımlılığı İle Yakınlarından Ayrılma Sorunları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, İzmir.*
- Hazan C, Shaver P. Romantic love conceptualized as an attachment process. *J Pers Soc Psychol* 1987; 52:511-524.

- Hazan, C. and Shaver, P.R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships, *Psychology Inquiry*, 5, 1-22.
- Kahraman, S. (2015). *Ergenlerde Bağlanma Stillerinin Saldırganlık Davranışları ve Depresyon Düzeyi ile İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.*
- Kalaycı, Ş. (2006). “SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri” Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Kaplan, B, Eda Şeyda Aksel, E D. *Ergenlerde Bağlanma ve Saldırganlık Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Nesne Psikoloji Dergisi (NPD), 2013, Cilt 1, Sayı 1, Volume:1, Number:1.*
- Kaplan, B. (2012). *Ergenlerde Bağlanma ve Saldırganlık Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.*
- Karasar, N. (2009). “Araştırmalarda Rapor Hazırlama” Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kesebir, S., Kavzoğlu, S. Ö., & Üstündağ, M. F. (2011). *Bağlanma ve psikopatoloji. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(2).
- Kılıç, H.G. (2007). *Bazı Demografik Değişkenler ve Anne Baba Tutumlarına Göre Madde Bağımlısı Bireylerin Anne Baba Bağlılıkları İlişkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.*
- Kobak, R.R and Sceery A. (1988). Attachment in late adolescence: Working models, affect regulation and perceptions of self and others. *Child Dev* 1988; 59: 135- 46.
- Koç, Z. (2006). *Lise Öğrencilerinin Zorbalık Düzeylerinin Yordanması. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*

- Korkmaz, S. (2006). *Üniversite Öğrencilerinde Depresyonun Yordanması: Sosyo-Demografik Değişkenler, Olumsuz Yaşam Olayları, Algılanan Beklentiler, Algılanan İlişkiler*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Kutlu, Y. (2011). *Farklı Gelişim Gösteren ve Normal Gelişim Gösteren Çocuk Sahibi Annelerin Düşmanlık Saldırganlık, Kayıtsızlık-İhmal ve Depresyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Lapsley, D., K., Varshney, N., M. and Aalsma, M. C. (2000). *Pathological Attachment and Attachment Style in Late Adolescence*, *Journal of Adolescence*, 23, 137-155.
- Mikulincer, Mario ve Shaver, Phillip R. (2004), *Security-Based Self-Representations in Adulthood: Contents and Processes*, içinde W. S. Rholes & J. A. Simpson (eds.), *Adult Attachment: Theory, Research and Clinical Implications*, (159-195), New York: Guilford Press.
- Morsünbül Ü. (2005). *Ergenlikte kimlik statülerinin bağlanma stilleri, cinsiyete ve eğitim düzeyi açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mutallimova, S. (2014). *Lise Öğrencilerinde Depresyon Düzeyi ve Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Nesrin Ümit, N. (2010). *Ergenlerin Duygusal Zekaları ve Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Öğülmüş, S. (1995), *Okullarda (Liselerde) Şiddet ve Saldırganlık*, *Yayınlanmamış Araştırma Raporu*.
- Özdamar, K. (2004). *“Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi I.” 5. Baskı, Kaan Kitabevi, Eskişehir*.

- Özmen, S.K. (2004). *Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37(29):27-39.
- Öztürk, O. ve Uluşahin, A. (2011). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*, 11. Baskı, Ankara.
- Öztürk, S. (2010). *Ergenlikte Madde Bağımlılığının Projektif Testler Aracılığıyla İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sabuncuoğlu, O. ve Berkem, M. (2006). *Bağlanma Biçemi ve Doğum Sonrası Depresyon Belirtileri Arasındaki İlişki: Türkiye’den Bulgular*. Türk Psikiyatri Dergisi, 17 (4), 252-258.
- Saymaz, İ. (2003). *Üniversite Öğrencilerinin Kişilerarası İlişkileri ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Solmuş T. *Bağlanma, Evlilik ve Aile Psikolojisi*. 1. Basım. İstanbul: Sistem Yayıncılık 2010; 260-2.
- Steinberg L. *Ergenlik*. 1. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi 2007; 20-27, 157-160, 301-303.
- Şahan, M. (2007). *Lise Öğrencilerinde Saldırganlığı Yordayan Bazı Değişkenlerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şimşek, D. (2013). *Ergenlik Döneminde Çocukların Evden Kaçma Nedenlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şireli, Ö. (2012). *Depresyon Tanısı Almış Ergenlerde Anne Baba Kabul Reddi-Kontrolü ve Aile İçi İlişkilerin Depresyon Şiddetine Etkisi*. Uzmanlık Tezi, Ankara Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, Ankara.

Tamar, M. ve Özbaran, B. Çocuk ve Ergenlerde Depresyon. Klinik Psikiyatri, 2004; Ek 2: 84-92

Tekin, M. (2011). *Discussing the unspeakable: a study on the use of taboo topics in EFL speaking classes. Journal of Theory and Practice in Education*, 7(1), 79-110.

Terzi, Cansu, K., (2009), *Ergenlerde Saldırganlığın Madde Bağımlılığı ve Diğer Değişkenlerle İlişkisi*, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Tuzgöl, M. (1998). *Ana-baba Tutumları Farklı Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tüzün, O. ve Sayar, K. (2006). “Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji”, *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 19 (1), 24-39.

Uğur, E. (2013). *Lise Öğrencilerinin Kişilerarası İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmaları ve Saldırganlık Tepkileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Ünal, S., Küey, L., Güleç, C. ve ark. (2002). *Depresif bozukluklarda risk etkenleri. Klinik Psikiyatri* 5: 8-15.

Waters E, Claire E. Hamilton, and Nancy S. Weinfield *The Stability of Attachment Security from Infancy to Adolescence and Early Adulthood: General Introduction. Child Development*, May /June 2000, Volume 71, Number 3, Pages 678-683

Yarapsanlı, B. (2011). *Çocuklarda Depresyon Belirtilerinin Yordanmasında Yaşanmış Olumsuz Olaylar, Algılanan Anne-Baba Tutumu, Öğrenilmiş Çaresizlik ve Umutsuzluğun Rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Yavaş, Canan Özlem Gözcü. (2012). *Ergen Gözüyle Ergen Anababa İlişkileri. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- Yavuz, G. S. (2011). *Saldırganlık ile Aile İçi Şiddet Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.*
- Yemez, B. ve Alptekin, K. (1998). “Depresyon Etiyolojisi” *Psikiyatri Dünyası Dergisi*,1: 21 25
- Yıldız, S. (2005). *Depresyon ve Anksiyete Tanısı Almış Çocuklar İle Kontrol Grubunun Anne Babalarının Bağlanma Stillerine Göre Evlilik Uyumlarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa.*
- Yiğit, R. (2008). *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Depresyon ve Sosyal Beceri Düzeylerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.*

EKLER

EK-1:KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Elinizdeki form, bireylerin kendilerini nasıl algıladıklarına ilişkin bilgi toplamak ve bilimsel bir araştırmaya ışık tutmak amacı ile hazırlanmıştır. Sorulara vereceğiniz cevaplar Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programında yürütülecek olan yüksek lisans tez çalışmasında kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Formdaki soruların doğru veya yanlış cevapları yoktur. Araştırmanın doğru sonuçlara ulaşabilmesi açısından vereceğiniz cevapların samimi ve güvenilir olması ve soruların yanıtsız bırakılmaması önem taşımaktadır. Yardımlarınız ve ayırdığınız zaman için çok teşekkür ederim.

1.Yaşınız:.....

2.Eğitim durumunuz nedir?

☐İlkokul mezunu

☐Ortaokul mezunu

☐ Lise mezunu

☐ Diğer

☐Okur yazar

☐Okur yazar değil

3.Kaç kardeşsiniz?.....

4. Kaçınıcı çocuksunuz?

☐İlk çocuk

☐ Ortanca çocuk

☐Son çocuk

5.Babanızdan algıladığınız tutum nedir?

☐İçten, sevgi dolu ve anlayışlı

☐Soğuk, sevgisiz ve ilgisiz

☐ Otoriter, kuralcı

☐ Diğer (Belirtiniz).....

6..Annenizden algıladığınız tutum nedir?

☐İçten, sevgi dolu ve anlayışlı

☐Soğuk, sevgisiz ve ilgisiz

☐ Otoriter, kuralcı

☐ Diğer (Belirtiniz).....

7. Aşağıdaki davranış biçimlerinden hangisi size uymaktadır?

☐ Sakin ☐ Saldırgan ☐ Girişken ☐ Çekingen ☐ Diğer (Belirtiniz).....

8. Annenizin eğitim durumu nedir?

☐ Okur-yazar değil ☐ Okur -yazar ☐ İlkokul mezunu ☐ Ortaokul mezunu
☐ Lise mezunu ☐ Üniversite mezunu ☐ Yüksek lisans/Doktora ve üzeri

9. Babanızın eğitim durumu nedir?

☐ Okur-yazar değil ☐ Okur -yazar ☐ İlkokul mezunu ☐ Ortaokul mezunu
☐ Lise mezunu ☐ Üniversite mezunu ☐ Yüksek lisans/Doktora ve üzeri

EK-2:İLİŞKİ ÖLÇEKLERİ ANKETİ

Aşağıda yakın duygusal ilişkilerinizde kendinizi nasıl hissettiğinize ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk, romantik ilişkiler ve benzerleridir. Lütfen her ifadeyi bu tür ilişkilerinizi düşünerek okuyun ve her bir ifadenin sizi ne kadar tanımladığını aşağıdaki 7 aralıklı ölçek üzerinde değerlendiriniz.

1.Başkalarına kolaylıkla güvenemem.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
Beni hiç Beni kısmen Tamamıyla
tanımlamıyor tanımlıyor beni tanımlıyor

2. Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
Beni hiç Beni kısmen Tamamıyla
tanımlamıyor tanımlıyor beni tanımlıyor

3. Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
Beni hiç Beni kısmen Tamamıyla
tanımlamıyor tanımlıyor beni tanımlıyor

4. Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
Beni hiç Beni kısmen Tamamıyla
tanımlamıyor tanımlıyor beni tanımlıyor

5. Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
Beni hiç Beni kısmen Tamamıyla
tanımlamıyor tanımlıyor beni tanımlıyor

6. Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık kurmak istiyorum.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
Beni hiç Beni kısmen Tamamıyla
tanımlamıyor tanımlıyor beni tanımlıyor

7. Yalnız kalmaktan korkarım.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7
Beni hiç Beni kısmen Tamamıyla
tanımlamıyor tanımlıyor beni tanımlıyor

8. Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

Beni hiç tanımlamıyor	Beni kısmen tanımlıyor	Tamamıyla beni tanımlıyor
-----------------------	------------------------	---------------------------

9. Başkalarına tamamiyle güvenmekte zorlanırım.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

Beni hiç tanımlamıyor	Beni kısmen tanımlıyor	Tamamıyla beni tanımlıyor
-----------------------	------------------------	---------------------------

10. Başkalarının bana dayanıp bel bağlamasında oldukça rahatımdır.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

Beni hiç tanımlamıyor	Beni kısmen tanımlıyor	Tamamıyla beni tanımlıyor
-----------------------	------------------------	---------------------------

11. Başkalarının bana, benim onlara verdiğim değer kadar değer vermediğinden kaygılanırım.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

Beni hiç tanımlamıyor	Beni kısmen tanımlıyor	Tamamıyla beni tanımlıyor
-----------------------	------------------------	---------------------------

12. Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

Beni hiç tanımlamıyor	Beni kısmen tanımlıyor	Tamamıyla beni tanımlıyor
-----------------------	------------------------	---------------------------

13. Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

Beni hiç tanımlamıyor	Beni kısmen tanımlıyor	Tamamıyla beni tanımlıyor
-----------------------	------------------------	---------------------------

14. Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

Beni hiç tanımlamıyor	Beni kısmen tanımlıyor	Tamamıyla beni tanımlıyor
-----------------------	------------------------	---------------------------

15. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yaklaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

Beni hiç tanımlamıyor	Beni kısmen tanımlıyor	Tamamıyla beni tanımlıyor
-----------------------	------------------------	---------------------------

16. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

Beni hiç tanımlamıyor	Beni kısmen tanımlıyor	Tamamıyla beni tanımlıyor
-----------------------	------------------------	---------------------------

17. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.

1-----2-----3-----4-----5-----6-----7

Beni hiç tanımlamıyor	Beni kısmen tanımlıyor	Tamamıyla beni tanımlıyor
-----------------------	------------------------	---------------------------

EK-3: BECK DEPRESYON ÖLÇEĞİ (BDÖ)

Aşağıda, kişilerin ruh durumlarını ifade ederken kullandıkları bazı cümleler verilmiştir. Her madde, bir çeşit ruh durumunu anlatmaktadır. Her maddede o ruh durumunun derecesini belirleyen 4 seçenek vardır. Lütfen bu seçenekleri dikkatle okuyunuz. Son bir hafta içindeki (şu an dahil) kendi ruh durumunuzu göz önünde bulundurarak, size en uygun olan ifadeyi bulunuz. Daha sonra, o maddenin yanındaki harfin üzerine (x) işareti koyunuz.

1.

- a. Kendimi üzgün hissetmiyorum.
- b. Kendimi üzgün hissediyorum.
- c. Her zaman için üzgünüm ve kendimi bu duygudan kurtaramıyorum.
- d. Öylesine üzgün ve mutsuzum ki dayanamıyorum.

2.

- a. Gelecekte umutsuz değilim.
- b. Geleceğe biraz umutsuz bakıyorum.
- c. Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.
- d. Benim için bir gelecek yok ve bu durum düzelmeyecek.

3.

- a. Kendimi başarısız görmüyorum.
- b. Çevremdeki birçok kişiden daha fazla başarısızlıklarım oldu sayılır.
- c. Geriye dönüp baktığımda, çok fazla başarısızlığımın olduğunu görüyorum.
- d. Kendimi tümüyle başarısız bir insan olarak görüyorum.

4.

- a. Her şeyden eskisi kadar zevk alabiliyorum.
- b. Her şeyden eskisi kadar zevk alamıyorum.
- c. Artık hiçbir şeyden gerçek bir zevk alamıyorum.
- d. Bana zevk veren hiçbir şey yok. Her şey çok sıkıcı.

5.

- a. Kendimi suçlu hissetmiyorum.
- b. Arada bir kendimi suçlu hissettiğim oluyor.
- c. Kendimi çoğunlukla suçlu hissediyorum.
- d. Kendimi her an için suçlu hissediyorum.

6.

- a. Cezalandırıldığımı düşünmüyorum.
- b. Bazı şeyler için cezalandırılabilceğimi hissediyorum.
- c. Cezalandırılmayı bekliyorum.
- d. Cezalandırıldığımı hissediyorum.

7.

- a. Kendimden hoşnutum.
- b. Kendimden pek hoşnut değilim.
- c. Kendimden hiç hoşlanmıyorum.
- d. Kendimden nefret ediyorum.

8.

- a. Kendimi diğer insanlardan daha kötü görmüyorum.
- b. Kendimi zayıflıklarım ve hatalarım için eleştiriyorum.
- c. Kendimi hatalarım için çoğu zaman suçluyorum.
- d. Her kötü olayda kendimi suçluyorum.

9.

- a. Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok.
- b. Bazen kendimi öldürmeyi düşünüyorum, fakat bunu yapamam.
- c. Kendimi öldürmeyi isterdim.
- d. Bir fırsatını bulsam kendimi öldürürüm.

10.

- a. Her zamankinden daha fazla ağladığımı sanmıyorum.
- b. Eskisine göre şu sıralarda daha fazla ağlıyorum.
- c. Şu sıralarda her an ağlıyorum.
- d. Eskiden ağlayabilirdim, ama şu sıralarda istesem de ağlayamıyorum.

11.

- a. Her zamankinden daha sinirli değilim.
- b. Her zamankinden daha kolayca sinirleniyor ve kızıyorum.
- c. Çoğu zaman sinirliyim.
- d. Eskiden sinirlendiğim şeylere bile artık sinirlenmiyorum.

12.

- a. Diğer insanlara karşı ilgimi kaybetmedim.
- b. Eskisine göre insanlarla daha az ilgiliyim.
- c. Diğer insanlara karşı ilgimin çoğunu kaybettim.
- d. Diğer insanlara karşı hiç ilgim kalmadı.

13.

- a. Kararlarımı eskisi kadar kolay ve rahat verebiliyorum.
- b. Şu sıralarda kararlarımı vermeyi erteliyorum.
- c. Karar vermekte oldukça güçlük çekiyorum.
- d. Artık hiç karar vermiyorum.

14.

- a. Dış görünüşümün eskisinden daha kötü olduğunu sanmıyorum.
- b. Yaşlandığımı ve çekiciliğimi kaybettiğimi düşünüyorum ve üzülüyorum.
- c. Dış görünüşümde değiştirilmesi mümkün olmayan olumsuz değişiklikler olduğunu hissediyorum.
- d. Çok çirkin olduğumu düşünüyorum.

15.

- a. Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum.
- b. Bir işe başlayabilmek için eskisine göre kendimi daha fazla zorlamam gerekiyor.
- c. Hangi iş olursa olsun, yapabilmek için kendimi zorluyorum.
- d. Hiçbir iş yapamıyorum.

16.

- a. Eskisi kadar rahat uyuyabiliyorum.
- b. Şu sıralarda eskisi kadar rahat uyuyamıyorum.
- c. Eskisine göre 1-2 saat erken uyanıyor ve tekrar uyumakta zorluk çekiyorum.
- d. Eskisine göre çok erken uyanıyor ve tekrar uyuyamıyorum.

17.

- a. Eskisine kıyasla daha çabuk yorulduğumu sanmıyorum.
- b. Eskisinden daha çabuk yoruluyorum.
- c. Şu sıralar neredeyse her şey beni yoruyor.
- d. Öyle yorgunum ki hiçbir şey yapamıyorum.

18.

- a. İştahım eskisinden pek farklı değil.
- b. İştahım eskisi kadar iyi değil.
- c. Şu sıralar iştahım epey kötü.
- d. Artık hiç iştahım yok.

19.

- a. Son zamanlarda pek fazla kilo kaybettiğimi sanmıyorum.
- b. Son zamanlarda istemediğim halde 3 kilodan fazla kaybettim.
- c. Son zamanlarda istemediğim halde 5 kilodan fazla kaybettim.
- d. Son zamanlarda istemediğim halde 7 kilodan fazla kaybettim.

Daha az yemeye çalışarak kilo kaybetmeye çalışıyorum. (evet) (hayır)

20.

- a. Sağlığım beni pek endişelendirmiyor.
- b. Son zamanlarda ağrı, sızı, mide bozukluğu, kabızlık gibi sorunlarım var.
- c. Son zamanlarda ağrı, sızı gibi sıkıntıları beni epey endişelendirdiği için başka şeyleri düşünmek zor geliyor.
- d. Bu tür sıkıntılar beni öylesine endişelendiriyor ki, artık başka hiçbir şey düşünemiyorum.

21.

- a. Son zamanlarda karşı cinse bakış açımda dikkatimi çeken bir değişiklik yok.
- b. Eskisine oranla karşı cinse karşı daha az ilgiliyim.
- c. Şu sıralarda karşı cins ile pek ilgili değilim.
- d. Artık, karşı cinse hiçbir ilgim kalmadı.

ÖZGEÇMİŞ

1991 yılında Elazığ'da doğdu. İlk ve orta öğretimini orda tamamladı. Daha sonra İstanbul Fatih Üniversitesi psikoloji bölümünden mezun oldu ve 2014 yılında Beykent Üniversitesi yüksek lisans programına kabul edildi. Bu süreçte çeşitli alanlarda eğitim aldı ve çalıştı. Hala çalışmalarını devam ettirmektedir.

Çağla GÜL

